

Monster Theory in Phaya Pla: Women, Otherness, and Sexuality in 1987-1997

อสุรกายในพญาปลา: ผู้หญิง ความเป็นอื่น และเพศวิถีในทศวรรษ 2530

Sikharin Snitchon*

Areeya Hutinta

สิขรินทร์ สนิทชน

อารียา หุตินตะ

Faculty of Arts, Silpakorn University, Thailand

Corresponding author*

e-mail: sssikharinss@gmail.com

Received 29-09-2021

Revised 10-04-2022

Accepted 15-04-2022

Abstract

This article aims to study a monster character in relation to sexuality, especially sexuality in 1987-1997 through the novel Phaya Pla (1988) by Kaew Kao. The analysis was based on the framework of the monster theory and otherness. The study discovered that the novel pointed that women's sexual desire, which was one of sexual expressions, was forced into the state of otherness due to the influence of the conservative idea of womanhood that existed before 1987. This prompted middle-class women to view sexuality as an embarrassment that should be refrained from in public. However, the novel Phaya Pla pointed out a negotiation with such conservatism through a monster character. Despite his hideous appearance, the female character felt she wanted to get close and study the monster. Such circumstance indicates the female attraction towards sexual desire. A woman may have been taught to despise it, but her desire persists. This was due to the rapid growth of the liberalism movement in 1987 which valued personal satisfaction and freedom of sexual expression. The novel was written around that time and so the clash between the two sides was seen through the monster and the female protagonist. Not only did this novel question the stigma over sexual expression which had subjugated women, but it also challenged the dominance of masculinity. Furthermore, the role of the male monster protagonist, who had control over female's sexuality, was reduced. The Novel Phaya Pla shows that sexuality is personified as a monster, which is on the basis of disorder, obscurity, and otherness.

Keywords: monster, women, otherness, sexuality

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวละครอสุรกายที่สัมพันธ์กับเพศวิถี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศวิถีในทศวรรษที่ 2530 ผ่านนวนิยายเรื่องพญาปลาของแก้วแก้ว (2531) ใช้แนวคิดเรื่องอสุรกายและความเป็นอื่นเป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายเรื่องนี้ชี้ให้เห็นถึงความปรารถนาทางเพศของผู้หญิงซึ่งเป็นหนึ่งในการแสดงออกทางเพศวิถีที่ถูกทำให้กลายเป็นอื่น เนื่องจากอิทธิพลเรื่องความเป็นหญิงแบบอนุรักษ์นิยมที่มีในช่วงก่อนทศวรรษ 2530 ส่งผลให้ผู้หญิงชนชั้นกลางเห็นว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องน่าอับอายและไม่ควรแสดงออกอย่างเปิดเผย แต่ในพญาปลาได้แสดงให้เห็นถึงการต่อรองกับแนวคิด

อนุรักษนิยมผ่านตัวละครอสุรกายที่แม้จะมีรูปลักษณะน่ารังเกียจแต่ตัวละครเอกหญิงกลับเกิดความรู้สึกต้องการใกล้ชิดและเรียนรู้ อสุรกายตนนั้น ภาวะดังกล่าวแสดงถึงความดึงดูดของผู้หญิงต่อความปรารถนาทางเพศ กล่าวคือ แม้จะถูกขัดเกลารั้วรังเกียจแต่กลับมีความปรารถนาเรื่องดังกล่าว เพราะในช่วงทศวรรษที่ 2530 แนวคิดแบบเสรีนิยมที่ให้คุณค่ากับความพึงพอใจส่วนบุคคลที่รวมไปถึงการแสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับเพศอย่างมีอิสระเติบโตอย่างรวดเร็ว อันเป็นบริบทสังคมในช่วงเวลาที่ตัวบทถูกสร้างขึ้นจึงทำให้ได้เห็นการปะทะกันของแนวคิดทั้งสองผ่านตัวละครอสุรกายและตัวละครเอกหญิง ที่นอกจากจะเป็นการตั้งคำถามกับกรอบเรื่องเพศที่กดทับผู้หญิงแล้ว ยังท้าทายอำนาจของความเป็นชายในเวลาเดียวกันด้วย นอกจากนี้ การปรากฏตัวของอสุรกายทำให้ความสำคัญของตัวละครเอกชายในการเป็นผู้ควบคุมเรื่องทางเพศต่อผู้หญิงถูกลดลงไป โดยพญาปลาแสดงให้เห็นว่าเรื่องทางเพศถูกทำให้มีสถานะเป็นอสุรกายที่ตั้งอยู่บนความลึกลับ ความคลุมเครือและความเป็นอื่น

คำสำคัญ: อสุรกาย ผู้หญิง ความเป็นอื่น เพศวิถี

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ 2530 นับเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญช่วงหนึ่งของสังคมไทย โดยเฉพาะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการขยายตัวของชนชั้นกลางอย่างรวดเร็ว ทั้งยังผลักดันให้ผู้หญิงก้าวออกมาจากพื้นที่ในบ้านสู่พื้นที่สาธารณะมากขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจและการมีวิถีชีวิตแบบชนชั้นกลาง ยิ่งไปกว่านั้น การติดต่อสื่อสารที่พัฒนาจนทำให้โลกขนาดใหญ่กลายเป็นสังคมที่เชื่อมต่อกันได้อย่างง่ายดายยังทำให้กลุ่มคนและกระแสความคิดต่าง ๆ เข้ามาปะทะสังสรรค์กันอย่างหลากหลายจนทำให้ประเด็นทางวัฒนธรรมถูกถกเถียงและตั้งคำถามอย่างกว้างขวางไม่แพ้การเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ประเด็นเรื่อง “ผู้หญิง” ก็เป็นประเด็นทางวัฒนธรรมหนึ่งที่น่าสนใจ ดังจะเห็นได้จากหนังสือเรื่อง *ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง* ของเสนาะ เจริญพร (2005) ที่แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมส่งผลต่อชีวิตของผู้หญิงในหลายมิติ ผู้หญิงถูกประกอบสร้างให้มีความก้าวหน้าตามกระแสสังคม แต่ข้อสังเกตหนึ่งที่นาคิดคือ แม้ว่าผู้หญิงจะดูเหมือนก้าวหน้าเพียงใด แต่ยังมีร่องรอยของอำนาจแบบอนุรักษนิยมที่มองว่าผู้หญิงขาดศักยภาพแท้จริงที่จะก้าวเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนในพื้นที่สาธารณะ

กล่าวเฉพาะเรื่องทางเพศ ด้วยกระแสสังคมแบบเสรีนิยมที่เข้ามาพร้อมกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เอื้อให้คนในสังคมมีอิสระและเสรีภาพในตนเอง ภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในวรรณกรรมทศวรรษที่ 2530 เริ่มเปลี่ยนแปลงจากความเป็นหญิงตามขนบจารีตที่ต้องควบคุมอารมณ์เบี่ยงลึกให้อยู่ในพื้นที่ส่วนตัวโดยมีศีลธรรมกำกับ นักเขียนได้สร้างงานที่ตั้งคำถามกับแนวคิดดังกล่าวมากขึ้น กระนั้น จากการศึกษาของเสนาะ เจริญพรก็ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงที่แสดงออกถึงความต้องการทางเพศจะถูกมองว่าเป็นคนร่าเริงและมึนตึ๋นที่ขาดวุฒิภาวะอย่างตัวละครสิริกาใน *คุณหญิงสิริกา* หรือมีค่าเป็นเพียงหญิงสติไม่สมประกอบที่เป็นมารดาใน *นางบัวแดง* (Charernporn, 2005) หรือตัวอย่างในรวมบทวิจารณ์ *กระทู้ดอกทอง* ของ คำ ผกา เช่น “เรื่องของเกด: เหมนิสต์ขี้แย” ที่มองว่าเมื่อผู้หญิงไม่เป็นไปตามความคาดหวังแล้วก็จะไม่เป็นที่ต้องการของสังคม หรือใน “มูมปากโลก” ที่ชี้ชวนให้เห็นว่าผู้หญิงที่มีพลังทางเพศสูงและแสดงออกอย่างโจ่งแจ้งจะมีจุดจบที่น่าอนาถแบบตัวละครที่ชื่อเอ็ง (Kamphaka, 2013) ยิ่งโดยเฉพาะกับงานเขียนแนวโรแมนติกที่เป็นแนวเรื่องหลักของแก้วแก้วด้วยแล้ว ตัวละครเอกหญิงยิ่งพูดเรื่องเพศได้ยาก เพราะขนบของนวนิยายแนวนี้ต้องการความเป็นกุลสตรีในอุดมคติ (Charucharon, 1998) ที่ไม่ควรแสดงถึงความปรารถนาทางเพศ

อย่างไรก็ตาม มีนวนิยายที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 2530 ซึ่งกล่าวถึงประเด็นเรื่องเพศที่แสดงผลของการปะทะกันระหว่างแนวคิดอนุรักษนิยมกับเสรีนิยมแต่ไม่ได้สร้างจุดจบชวนสลด หากชี้ชวนให้เกิดคำถามต่อบรรทัดฐานสังคมที่อนุรักษนิยมมีอำนาจอธิบายเรื่องเพศวิถีมากกว่า อุดมการณ์นี้ก่อตัวมานับแต่ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวคิดอนุรักษนิยมพยายามแยกความรัก (love) กับความปรารถนา (desire) ออกจากกัน เพื่อสถาปนาความสัมพันธ์แบบผัวเดียวเมียเดียวภายใต้การแต่งงานที่ถูกต้องให้เป็นเงื่อนไขสำคัญจนกลายเป็นรากฐานให้คู่รักในชาติเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความศิวิไลซ์ (Barmé, 2006 : 181) การมีความปรารถนาทางเพศหรือเพศสัมพันธ์นอกขอบข่ายนี้จึงเป็นสิ่งผิดศีลธรรม ต่อมาในช่วงการสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงครามยังมีการควบคุมไปถึงความถี่ในการมีเพศสัมพันธ์ของคู่สมรสอีกด้วย (Kawinraweeekun, 2002 : 11) แต่จากการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมทำให้บรรทัดฐานเรื่องความเป็นหญิงและความเป็นชายถูกท้าทาย โดยจากการพิจารณาเบื้องต้น

พบว่านวนิยายเรื่อง *พญาปลา* เป็นตัวบทที่น่าสนใจนำมาวิเคราะห์ถึงสภาวะการณดังกล่าว กล่าวคือ *พญาปลา* เป็นนวนิยายที่เคยลงตีพิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิตยสาร *ขวัญเรือน* เมื่อ พ.ศ. 2531 ซึ่งยังอยู่ในช่วงเวลาที่แนวคิดอนุรักษ์นิยมมีอิทธิพลต่อการส่งทอดความคิดเรื่องการเชื่อมโยงการแต่งงานกับความรักแบบโรแมนติคซึ่งเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการพัฒนาของชนชั้นกลาง (Shumway, 2003 as cited in Chotiudompant, 2016) แก้วแก้วหรือ ว. วินิจฉัยกุลถือได้ว่าเป็นชนชั้นกลางที่เกิดและได้รับการศึกษามาในช่วงทศวรรษ 2500 ซึ่งเป็นช่วงที่อุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมและอุดมการณ์แบบชนชั้นกลางกำลังมีอิทธิพล (Maninphun & Chunlawong, 2018 : 189) ดังนั้น การเติบโตมากับการขัดเกลาของสังคมแบบอนุรักษ์นิยมจึงน่าจะส่งผลต่อความคิดและทัศนคติต่อเรื่องเพศของผู้แต่ง และการมีประสบการณ์ชีวิตที่ได้พบเจอกับการเปลี่ยนแปลงของโลกแบบเสรีก็น่าจะส่งผลต่อการผลิตสร้างตัวบทเรื่องนี้เช่นกัน

งานเขียนชิ้นนี้สร้างตัวละครสุรกายขึ้นมาเป็นสาเหตุหลักของปัญหาในการดำเนินเรื่อง โดยกล่าวถึง ‘นิมมาน’ หญิงสาวที่เปิดร้านขายของที่ระลึกและประสบความสำเร็จจนเธอสามารถเลี้ยงดูตัวเองและใช้ชีวิตได้อย่างดี นิมมานเคยคบหาผู้ชายคนหนึ่งคือ ‘บุรา’ ทั้งสองต่างพึงพอใจกันและกัน แต่เนื่องจากฝ่ายชายรักความเป็นอิสระ และชอบเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ความรักของทั้งคู่ไม่สามารถลงเอยได้ จนกระทั่งเขาเดินทางกลับมาจากประเทศอินโดนีเซีย การกลับมาของบุรากระตุ้นเตือนความรู้สึกลึกในใจของนิมมานอีกครั้ง บุราพาเธอพร้อมกับรูปถ่ายสุรกายที่มีร่างกายบึกบึนแบบมนุษย์เพศชาย แต่มีศีรษะเป็นปลา และนิมมานถูกสุรกายที่เหมือนในรูปพยายามจะข่มขืน เธอหนีเรื่องไปปรึกษาบุรา ทั้งสองพยายามค้นหาว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเพียงความฝันหรือมีสุรกายจริง ในระหว่างหาคำตอบ นิมมานและบุราเกือบมีสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งต่อกันเพราะความต้องการเบื้องต้นในใจ แต่สุดท้ายนิมมานเลือกที่จะปฏิเสธ ต่อมาเธอได้พบกับสุรกายอีกครั้ง แต่เธอกลับไม่กลัวและรู้สึกสนใจในตัวสุรกาย จากการเจอในครั้งหลังนี้เป็นเหตุให้นิมมานและบุราได้มีความสัมพันธ์ต่อกัน ก่อนสุรกายจะหายไปโดยที่ทั้งคู่ไม่แน่ใจเลยว่าเป็นความฝันหรือความจริง

ความน่าสนใจของนวนิยายเรื่องนี้จากกล่าวถึงได้ 2 ประเด็นคือ *พญาปลา* เป็นงานเขียนของแก้วแก้วที่ไม่ได้รับความสนใจที่จะนำมาศึกษาในทางวิชาการมากนัก ทั้งที่นวนิยายส่วนใหญ่ของผู้ประพันธ์ได้รับความสนใจนำมาเป็นตัวบทในวิทยานิพนธ์และบทความวิจัยจำนวนมาก ส่วนประเด็นที่สองคือ นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอเกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศอันเป็นประเด็นอ่อนไหวในสังคมไทย ทั้งยังนำเสนอผ่านตัวละครเอกหญิงซึ่งมีชนบทการสร้างที่เป็นแบบฉบับ โดยอาจอธิบายเพิ่มเติมได้ ดังต่อไปนี้

ประการแรก จากการสำรวจงานวิชาการในภาพรวมที่นำนวนิยายของแก้วแก้วมาศึกษาพบว่า มี 8 เรื่อง ได้แก่ บทความเรื่อง “นวนิยายแนวเหนือธรรมชาติของแก้วแก้ว” (Boonsanit, 1978) วิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์นวนิยายเหนือธรรมชาติของแก้วแก้ว” (Rodkong, 1990) ต่อมาคือการศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของ “แก้วแก้ว” ระหว่างปี พ.ศ. 2531 ถึง 2536” (Wongruk, 1999) วิทยานิพนธ์หัวข้อ “การใช้วิทยาศาสตร์ในนวนิยายของแก้วแก้ว” (kawsathien, 2003) และอิงอร สุพันธุ์วนิช (Supanvanich, 2004) ได้เขียนบทวิเคราะห์เรื่อง “จินตนิยายของแก้วแก้ว: หลากหลายลีลา” ถัดมาคือ รัชนิกร รัชตตระกูล (Ratchatatrakul, 2006) ศึกษาเรื่อง “ฉากในจินตนิยายของแก้วแก้ว” ตามด้วยจิรณัฏฐ์ วิมุตติสุข (Wimuttisuk, 2007) ศึกษาเรื่อง “การใช้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านในนวนิยายของแก้วแก้ว” สุดท้ายคือบทความเรื่อง “ตัวละครประเภทมนุษย์เหนือธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง ‘หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น’ ของแก้วแก้ว” (Intaraporn, 2017) เป็นต้น จากการสำรวจงานวิชาการข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาพบว่า *พญาปลา* ไม่อยู่ในรายชื่อของนวนิยายที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณา ซึ่งยืนยันให้เห็นว่า *พญาปลา* ยังไม่ได้รับความสนใจที่จะนำมาศึกษามากนัก ข้อสันนิษฐานคือผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของผู้หญิงที่ต่างออกไปจากแนวทางการเขียนเรื่องอื่นที่ตัวละครหญิงมักจะอยู่ในกรอบของความเป็นกุลสตรีหรือเป็นผู้มีศีลธรรมดีงาม ขณะที่ *พญาปลา* มีตัวละครเอกหญิงที่อยู่บนภาวะหมิ่นเหม่ต่อความเป็นผู้หญิงที่ดีที่สนทนากับความปรารถนาทางเพศ การที่ตัวละครเอกหญิงใน *พญาปลา* มีลักษณะไม่สอดคล้องกับชนบทการสร้างตัวเอกในนวนิยายเรื่องอื่นของแก้วแก้วจึงอาจทำให้ไม่มีผู้หยิบยกประเด็นเรื่องเพศในนวนิยายมาถกเถียง

กระนั้น ตัวบทเรื่องนี้ก็ถูกกล่าวถึงอยู่ในงาน 2 ชิ้น คือ วิทยานิพนธ์ของศุภฤกษ์ แซ่ตัน (Saetan, 2008) เรื่อง “นวนิยายจินตนิมิตของแก้วแก้ว: การศึกษาด้านกลวิธีการสร้างเรื่องและการนำเสนอเรื่อง” ซึ่งอธิบายตัวละคร *พญาปลา* ว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในไตรภพภูมิ เป็นการสร้างตัวละครแบบหนึ่งที่แสดงถึงจินตนาการของผู้ประพันธ์ที่สอดคล้องกับความเป็นนวนิยายแนวจินตนิมิตทำหน้าที่เป็นอุปสรรคในความสัมพันธ์ของตัวละครเอก และวิทยานิพนธ์ของกนกวรรณ คงธนชุนพร (Kongthanachunhaporn, 2011) เรื่อง “แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว” ที่พิจารณาว่า ตัวละคร *พญาปลา* คือตัวแทนของกิเลสและความไม่อดทนต่อเรื่อง

ในกามของผู้ไม่มีศีลธรรม เป็นตัวละครปฏิบัติที่เข้ามาทดสอบจิตใจตัวละครเอก จะเห็นได้ว่าอสุรกายจาก *พญาปลา* ในวิทยานิพนธ์ทั้งสองเรื่อง ใช้วิธีการอ่านที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดพระพุทธรศาสนาที่พิจารณาให้เรื่องเพศคือกิเลส ดัชนีที่ตัวละครต้องละหรือก้าวข้ามเพื่อพิสูจน์ความเป็นมนุษย์ แต่ยังไม่มีการศึกษาใตมุงไปที่ตัวอสุรกายและพิจารณาเกี่ยวกับเพศวิถีที่ไม่ได้มีความหมายถึงการละกิเลสแต่เป็นการต่อรองเพื่อแสดงความปรารถนาทางเพศอย่างเสรี ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ตัวอสุรกายเพื่อเป็นส่วนต่อขยายให้กับองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม

ความน่าสนใจประการที่สองนั้นสืบเนื่องจากตัวละครเอกหญิงที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างจากผลงานเรื่องอื่นจนไม่อาจนำมาศึกษาร่วมกับนางเอกหรือแนวทางการเขียนของแก้วเก้าได้ กล่าวคือ *พญาปลา* ใช้ตัวละครเอกหญิงในการเล่าเรื่องเกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศ ซึ่งโดยทั่วไปนั้นตัวละครเอกหญิงไม่ควรแสดงความต้องการอย่างเปิดเผย หากตัวละครเอกหญิงมีพฤติกรรมที่ตรงข้ามมักจะถูกมองว่าไม่ใช่ผู้หญิงที่ดี หรือเป็นหญิงแพศยา ทั้งยังมีทศบุตที่ไม่น่าดู แต่การเขียนในหิมมานซึ่งเป็นนางเอกในนวนิยายสามารถพูดเรื่องเพศได้จึงเป็นความแปลกที่นำมาพิจารณา เป็นเหตุให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะวิเคราะห์ตัวอสุรกายที่สัมพันธ์กับเพศวิถีของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง *พญาปลา*

อสุรกายกับวรรณคดีศึกษาและเรื่องความเป็นอื่น

ในอดีต เรื่องเล่าเกี่ยวกับอสุรกายถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเก่งกล้าสามารถของวีรบุรุษที่จะกำจัดอสุรกาย เพื่อให้ผู้คนปลอดภัย ความเป็นอสุรกายและวีรบุรุษในเรื่องปรกณมกลายเป็ต้นแบบในการเขียนและอ่านเรื่องเล่าเรื่อยมา เรื่องอสุรกายจึงมีค่าเท่ากับการเรียกววีรบุรุษเพื่อกำจัดหรือขับไล่มากกว่าจะให้ความสำคัญการดำรงอยู่ของอสุรกาย (Gilmore, 2013 : 11) ขณะที่ในปัจจุบัน การอ่านได้เน้นไปที่ตัวอสุรกายเพื่อทำความเข้าใจการดำรงอยู่ของอสุรกายมากขึ้น และแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วอสุรกายคือความน่ากลัวอันเป็นอื่นที่ชี้ว่าความเป็นมนุษย์และการดำรงอยู่ของมนุษย์อยู่ในความเสี่ยงภัย (Bro, O'Leary-Davidson & Gareis, 2018 : 2) อสุรกายในปัจจุบันเรียกร้องให้มนุษย์ตั้งคำถามต่อมนทัศน์ที่เกี่ยวกับระบบความรู้ ความไม่สมบูรณ์และความไม่ต่อเนื่องของธรรมชาติ รวมทั้งตระหนักถึงความล้มเหลวของระบบการจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ ที่คนสร้างขึ้น (Weinstock, 2020 : 3) เนื่องจากอสุรกายคือความแตกต่างที่เข้ามาสั่นคลอนกรอบของความรู้ที่มนุษย์สถาปนาเอาไว้ และสร้างความหวาดกลัวให้มนุษย์ทราบว่ตนไม่ใช่ศูนย์กลางของจักรวาลความรู้ นอกจากนั้น อสุรกายยังเผยให้เห็นการมีอยู่ของความต่างที่มนุษย์พยายามปฏิเสธให้มีสถานะแต่ความเป็นอื่นด้วย

ความเป็นอื่นเป็นแนวคิดการเมืองวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมอย่างมากนับตั้งแต่ช่วงที่การวิจารณ์แนวหลังอาณานิคมได้รับการขานรับจากนักเขียนและนักวิชาการในคริสต์ศตวรรษที่ 20 อันสืบเนื่องมาจากการที่เจ้าอาณานิคมพยายามเขียนชนชาติอื่นด้วยความรู้แบบตะวันตกไปพร้อมกับสถาปนาให้ความรู้ชุดนั้นเป็นภาพแทนของโลกทั้งหมดและเป็นตัวแทนของอารยธรรมที่เหนือกว่าชาติอาณานิคม โดยใช้กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผ่านการสร้างเรื่องเล่า ตำนาน หรือวาทกรรมอื่น ๆ เพื่อประกอบสร้างความแตกต่างทางชาติพันธุ์และเน้นย้ำความหมายที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนในประเทศเจ้าอาณานิคมกับคนในประเทศอาณานิคม (Chotiudompan, 2016 : 237) ซึ่งในกรณีของงานเขียนสามารถสืบย้อนไปได้ในประวัติศาสตร์ของชาวยุโรปที่นิทานและเรื่องเล่าปรัมปรามีจินตนาการเติมแต่งมากมาย “คนอื่น” ที่ถูกสร้างขึ้นมาในจินตนาการมีลักษณะอย่างอมมนุษย์และอสุรกาย (Prasannam, 2018 : 34) เนื่องจากชาวตะวันตกไม่อาจเข้าใจความคิด วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวพื้นถิ่นที่แตกต่างออกไปจากสิ่งที่ตนเองรู้จักนำไปสู่ความหวาดกลัว โลกตะวันออกจึงสั่นคลอนระเบียบคิดแบบตะวันตก จนนำไปสู่การจัดวางผู้คนต่างเผ่าพันธุ์ให้กลายเป็น “คนพวกอื่น” (the Other) ที่แปลกแยกไปจากตนและอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่า (Prachakul, 2009 : 214) ดังนั้น หากชาวตะวันตกคือมนุษย์ผู้มีอารยะแล้ว ชาวตะวันออกจะมีค่าเท่ากับความป่าเถื่อนและไม่มีคุณสมบัติความเป็นมนุษย์ ประกอบกับการอ้างสิทธิเพื่อเข้าครอบครองดินแดนใหม่ ชาวตะวันตกจึงเขียนให้ชาวตะวันออกเป็นอสุรกายที่น่ากลัวและต้องกำจัดหรือทำให้เชื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าอสุรกายได้รับความนิยมนำมาใช้เป็นตัวแทนของความเป็นอื่น โดยเฉพาะในช่วงจักรวรรดินิยมที่ผู้มีอำนาจคือชาวตะวันตกเขียนถึงชาวตะวันออกให้เป็นสิ่งที่แปลกแยกแตกต่างเพื่อให้อยู่ได้ปกครอง แต่การวิจารณ์แนวหลังอาณานิคมนิยมได้เข้ามาชี้ให้เห็นว่า วิธีคิดและวิธีการเขียนเหล่านั้นเต็มไปด้วยอคติ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการอ่านที่เข้ามาเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่กดทับความแตกต่าง (จากผู้ปกครอง) ให้กลายเป็นอื่น อย่างไรก็ตาม อสุรกายจะต้องอ่านผ่านกรอบของหลังอาณานิคมนิยามเท่านั้น แต่ยังสามารถที่จะอ่านในฐานะของการโต้ตอบการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวัฒนธรรม

สังคม เศรษฐศาสตร์การเมือง และขอบเขตของศีลธรรมได้ด้วย (Levina & Bui, 2013 : 1-2) เพราะอสุรกายเป็นตัวแทนของการต่อสู้กับการกดทับ ตัวละครอสุรกายในงานเขียนจึงสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับสภาพสังคมร่วมสมัย และน่าสนใจที่จะนำมาพิจารณาว่า แม้โลกจะก้าวเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่แต่การกดขี่และสร้างความเป็นอื่นแก่ผู้ด้อยอำนาจก็ยังคงปรากฏให้เห็นเสมอมา

นอกจากเรื่องความเป็นอื่นแล้ว อีกแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจนำมาศึกษาตัวละครอสุรกายใน *พญาปลา* คือ abjection ของ จูเลีย คริสเตวา (Julia Kristeva) ที่เห็นว่าการสร้างตัวตนของมนุษย์เป็นกระบวนการที่เกิดจากการพยายามแยกตัวตนของตัวเองออกจากสิ่งที่สังคมกล่อมเกล่าให้เห็นว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมและน่ารังเกียจ สิ่งใดเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนแต่แยกออกไปจากบรรทัดฐานทางสังคมจะต้องถูกกดทับหรือกำจัดให้หมดไป ทั้งที่ความจริงแล้วสิ่งน่าขยะแขยงเหล่านั้นเคยดำรงอยู่ในตัวตน กระนั้น ความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งในสังคมทำให้มนุษย์ต้องสลัดทิ้งความคิด ความต้องการ ความรู้สึก หรือแม้แต่อุดมการณ์ที่เป็น abjection ออกไป เนื่องจาก abjection คือสิ่งที่รบกวนอัตลักษณ์ ความเป็นระบบ และลำดับต่าง ๆ อันแสดงถึงความไม่เชื่อมั่นต่อเส้นแบ่งตำแหน่งแห่งที่ และกฎเกณฑ์ (Kristeva, 1982 : 4) ที่สังคมกระแสหลักสถาปนาให้เป็นแบบอย่างเอาไว้ อสุรกายและ abjection จึงมีความเชื่อมโยงกันในแง่ของการเป็นสิ่งแปลกแยกและต้องถูกขับออกไป เพราะไม่สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นมนุษย์ อีกทั้งการปรากฏตัวของอสุรกายและการเกิดความรู้สึก abject ยังเข้าไปเน้นย้ำให้เห็นถึงความเปราะบางของกฎเกณฑ์ รวมไปถึงความน่าหวาดหวั่นต่อการดำรงอยู่ของความเป็นอื่นที่ถูกกั้นไว้ แสดงว่าขอบเขตที่เคยแบ่งตัวเราให้พ้นจากความแปลกแยกได้สลายไป จนมองเห็นความเป็นอื่นที่อยู่อีกฟาก และมนุษย์ไม่เคยเป็นอิสระจากสิ่งนี้ (Creed, 1997 : 10) ภาวะที่รักทั้งเกลียดหรือทั้งดีทั้งชั่ว ผลักต่อสิ่งที่ก่อให้เกิด abjection สามารถกระทบตัวตนของมนุษย์ได้ทั้งจากภายนอกและล้นทะลักออกจากภายในตนเอง (Doble, 2019 : 8-9) ความรู้สึกที่เกิดจาก abjection นี้ยังชี้ให้เห็นถึงความสั่นคลอนภายในตัวตนที่หวาดกลัวในสิ่งที่ตนเองกลับรู้สึกปรารถนาในเวลาเดียวกันอีกด้วย

วรรณกรรมที่นำมาอ่านผ่านแนวคิดเรื่อง abjection นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่เกิดจาก “การอ่าน” ตัวบทที่แสดงให้เห็นถึง “กระบวนการ” หรือ “ประสบการณ์” ที่เป็นปมปัญหาในเรื่องอันบ่งชี้ถึงภาวะที่เส้นของกฎเกณฑ์ถูกทำให้พร่าเลือนหรือบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดถูกละเมิดโดยอาจแสดงผ่านเนื้อหาที่หมิ่นเหม่ต่อศีลธรรมรวมทั้งความรู้กระแสหลักเพื่อชี้ให้เห็นว่าการสร้างตัวตนที่ดีงามและเหมาะสมเกิดจากการพยายามขับเบียดสิ่งที่ถูกกำหนดว่าไม่ดีงามหรือไม่เหมาะสมออกไป ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วมนุษย์ไม่สามารถกำจัดออกไปได้อย่างหมดจด ความเป็นอื่นที่ไม่เป็นที่ต้องการยังคงห้อมล้อมการดำรงอยู่ของมนุษย์ (McAfee, 2004 : 46) แมคาฟีเพิ่มเติมว่า สภาวะ abject จะนำพาเรากลับไปสู่สภาพก่อนที่จะถูกปฏิบัติการทางสังคมขัดเกล่า จนกระทั่งเราเลือกเก็บบางสิ่งเพื่อดำรงและสร้างตัวตนที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานไว้ และกตบถบางอย่างเพื่อให้ตัวตนนั้นเข้ากันได้กับชุดความคิดที่สังคมยอมรับ ทั้งนี้ abject ยังชี้ให้เห็นอีกว่าทั้งสิ่งที่มนุษย์เก็บและกตเอาไว้ นั้นมิใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วและเราเคยเลือกได้แล้ว จนกระทั่งความรู้สึก abject หวนกลับมาสั่นคลอนจนทำให้เห็นเส้นแบ่งระหว่างสิ่งที่เก็บและกตเอาไว้ ตัวตนที่เหมาะสมจึงถูกทำลายให้ต้องเลือกเก็บและกตเพื่อจัดความคลุมเครือให้เส้นแบ่งนั้นแข็งแกร่งขึ้นอีกครั้ง และเส้นแบ่งนี้สามารถถูกทำลายได้โดยเสมอเมื่อเจอสิ่งเร้าจนกระทั่ง abject เผยตัวออกมา

นอกจากเนื้อหาที่พูดถึงความหมิ่นเหม่ คลุมเครือที่ก่อกวนตัวตนของมนุษย์แล้ว กลวิธีการเล่าหรือกระบวนการสื่อสารเนื้อหายังเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาร่วมด้วย กล่าวคือ ศิลปะที่อธิบายถึง abjection มักใช้กลวิธีการเล่าที่ต่อต้านความคิดกระแสหลัก หากกล่าวถึงเฉพาะในวรรณกรรมผู้ประพันธ์อาจใช้การเล่าเรื่องแบบไม่เป็นเส้นตรง ไม่เรียงลำดับเวลาตามปฏิทิน การเล่าเรื่องแบบเป็นส่วนเสี้ยวไม่ต่อเนื่อง หรือการเล่าที่ใช้ภาวะไร้สติ เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงข้อจำกัดในการเล่าเรื่องไปจนกระทั่งข้อจำกัดของภาษาที่ไม่อาจสำแดงอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจได้ทั้งหมดหากมีสติสัมปชัญญะหรือความตระหนักถึงบรรทัดฐานคอยกำกับความคิดอยู่ โดยบรรทัดฐานที่วรรณกรรมซึ่งสามารถมองผ่านแนวคิด abjection ได้ จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการก่อกวนค่านิยมหรือสังคมของชนชั้นกลางอย่างอำนาจชายเป็นใหญ่ที่ถูกสร้างผ่านภาพของพระเจ้า ศีลธรรม และกฎหมาย (Arya, 2014 : 159) ซึ่งเรื่องทางเพศคือหนึ่งในประเด็นที่นำมาใช้วิพากษ์บรรทัดฐานเหล่านั้น ยิ่งกับสังคมที่ยึดถือศาสนาพุทธแบบเถรวาทซึ่งมองว่าเรื่องของราคะหรือความปรารถนาทางเพศจะชักนำให้มนุษย์ตกอยู่ในความทุกข์ (Duangwiseth, 2015 : 56) เรื่องทางเพศจึงถือเป็น abjection อันเป็นอื่นในสังคมไทย

เมื่อพิจารณาทั้งแนวคิดเรื่องอสุรกาย ความเป็นอื่น และ abjection ทำให้เห็นว่าทั้งสามแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการอ่านความปรารถนาทางเพศที่นำเสนอผ่านตัวละครอสุรกายซึ่งบอกเล่าผ่านตัวละครเอกหญิงได้ ตามการอธิบายในหัวข้อต่อไป

อสุรกายในพญาปลากับความปรารถนาทางเพศ

หากกล่าวถึงเฉพาะ “ปลา” มีการใช้ปลาเป็นสัญลักษณ์เพื่อพูดถึงเรื่องทางเพศมานานับตั้งแต่สมัยอียิปต์ที่มีตำนานเล่าถึงปลาที่สัมพันธ์กับลึงค์ของเทพเจ้าโฮซิริส (Hooke, 1961 : 535) ทั้งยังมีการกล่าวอีกว่าในโลกของเรื่องเล่าปรัมปรานั้น *The fishy odor of female genitalia and the viscous and phallic shape of fish [...] are the link between fish and sex.* (Lawrence & Lawrence Jr., 1991 : 312) ปลามีความเชื่อมโยงกับเรื่องเพศที่สามารถแทนได้ทั้งกลิ่นที่มาจากอวัยวะของเพศหญิงหรือรูปร่างของปลาที่คล้ายคลึงกับสัณฐานของอวัยวะเพศชาย

มิใช่แค่โลกตะวันตกเท่านั้นที่ใช้ “ปลา” ในงานเขียนเพื่อสื่อเรื่องทางเพศ ในงานเขียนของไทยก็มีการใช้ปลาเป็นสัญลักษณ์เช่นกัน กล่าวคือ วรรณคดีโบราณจะใช้บทอรรถาธิบายที่แสดงสิ่งที่เป็นธรรมชาติในเรื่องเพศของมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม โดยแสดงให้เห็นการประกอบกิจทางเพศในรูปของสัญลักษณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับศิลปะในการแสดงออกคือวรรณศิลป์ (Pongphanich, 1974 : 183) โดยอาจใช้สัตว์ต่าง ๆ อย่าง กุ้ง ปลา พญานาค จระเข้ มังกร เป็นสัญลักษณ์แทนอวัยวะเพศชาย ตัวอย่างของวรรณคดีที่ใช้ปลา เช่น ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายแก้วได้เป็นขุนแผน ขุนช้างได้นางวันทองใช้คำว่า “ปลา” และ “เทโพ” (Pongphanich, 1974 : 190) รามเกียรติ์ ตอนพาลีได้นางดารารัศมี “มัจฉา” กากีคำกลอน ตอนพระยาครุฑได้นางกากีใช้ “มัจฉา” พระอภัยมณี ตอนศรีสุวรรณได้นางเกษราใช้ “ปลามัดตมิงค์” (Sumanwihok, 2015 : 108-109) เป็นต้น ในกรณีนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวคิดการใช้ปลาเป็นสื่อเพื่อพูดถึงเรื่องทางเพศโดยเฉพาะอวัยวะเพศชายนั้นมีมานานแล้ว

สิ่งที่น่าคิดต่อไปคือจากความเห็นของนิธิ เอียวศรีวงศ์ที่ตั้งข้อสังเกตไว้ในคำนำหนังสือเรื่อง *บท (X) อรรถาธิบายในวรรณคดี* (2005 : 4-5) ว่าเพศสัมพันธ์ในวรรณคดีไทยเป็นการปลุกฝังทัศนคติที่มองเรื่องเพศเป็นปกติธรรมดาในชีวิต ไม่ใช่เรื่องน่าอับอายหรือเป็นเรื่องใหญ่จนเกินไป เป็นเรื่องปกติธรรมดาส่วนหนึ่งในชีวิตคน เพราะจะเห็นได้ว่า

ถ้าเราไปดูวรรณกรรมโบราณไทย จะเห็นว่าเขาเสนอเรื่องของเพศสัมพันธ์ไปในทางอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการมีลูกทั้งนั้น โดยเฉพาะความหฤหรรษ์ และเป็นความหฤหรรษ์ของทั้งสองเพศเสียด้วย [...] แต่คนไทยโดยเฉพาะชนชั้นผู้ดี เริ่มเปลี่ยนทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์แบบเดิมเช่นนี้ด้วยอิทธิพลของฝรั่งสมัยวิกตอเรียนซึ่งขจัดบทบาทของผู้หญิงไม่ให้มีความหฤหรรษ์ทางนี้ แต่ต้องมีเพศสัมพันธ์ก็เพื่องอุมท้องสืบพันธุ์อันเป็นหน้าที่ของผู้หญิงเท่านั้น ผู้หญิงจึงเป็นเพียงภาชนะรองรับความกำหนดของผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายก็ถูกคาดหวังว่าจะต้องควบคุมความกำหนดของตนให้อยู่กับภรรยาคนเดียวเท่านั้น (Eawsriwong, 2002 : 46)

จากความเห็นดังกล่าวอาจพิจารณาได้ว่า หากวรรณกรรมคือผลผลิตของความคิดและค่านิยมของคนในสังคมแล้วแปลว่าในอดีตนั้นเรื่องทางเพศไม่ได้เป็นเรื่องต้องห้ามหรือซ่อนเร้นจนมิดชิด แม้ว่าในบทอรรถาธิบายจะใช้สัญลักษณ์แทนการกล่าวอย่างตรงไปตรงมา แต่เมื่ออ่านร่วมกับบริบทอื่น ๆ ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าเป็นการประกอบกิจทางเพศระหว่างหญิงและชาย การปรากฏบทอรรถาธิบายจึงเป็นเรื่องปกติที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับศีลธรรมหรือคำสอนทางศาสนาพุทธแบบเถรวาทเช่นที่ชนชั้นกลางแบบอนุรักษนิยมรับมาเป็นกรอบการดำเนินชีวิตและสร้างอัตลักษณ์ในชั้นหลัง ความปรารถนาทางเพศที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติจึงกลายเป็น abjection เมื่ออนุรักษนิยมขึ้นมามีอิทธิพลนับแต่ช่วงก่อนทศวรรษ 2500 จนทศวรรษ 2530 ดังนั้น เมื่อกระแสความคิดแบบเสรีนิยมเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เรื่องเพศที่เคยถูกกดทับจึงเผยตัวอีกครั้ง เพียงแต่การกลับมาในครั้งนี้ไม่ได้มาในรูปของปลาทั่วไป หากแต่มาในรูปของอสุรกายปลาที่สั่นคลอนค่านิยมแบบจารีต ยิ่งไปกว่านั้น ตัวละครอสุรกายในพญาปลายังเป็นครั้งแรกที่ปลาที่แตกต่างจากความรับรู้ทั่วไปอย่างตัวละครนางเงือกใน *พระอภัยมณี* ตัวละครไซเรนในตำนานปรัมปราของกรีก หรือแม้กระทั่งตัวละครแอเรียลจากการ์ตูนอนิเมชัน *The Little Mermaid* ที่มีร่างกายท่อนบนเป็นคน ส่วนล่างเป็นปลา เพราะอสุรกายในฉบับที่มีศีรษะเป็นปลาและมีร่างกายที่เหลือเป็นคน ลักษณะของการสร้างความไม่คุ้นเคยด้วยการจัดวางสัดส่วนที่แปลกประหลาดนี้ยังอาจเชื่อมโยงไปยังภาวาตของเรอเน มากริตต์ได้อีกด้วย

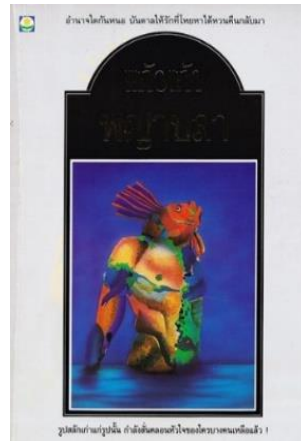

Figure 1 หน้าปกพญาปลาฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1

(Source: Jim-793009, 2017)

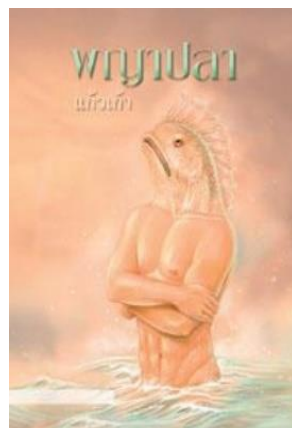

Figure 2 หน้าปกพญาปลาฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4

(Source: goodreads, 2021)

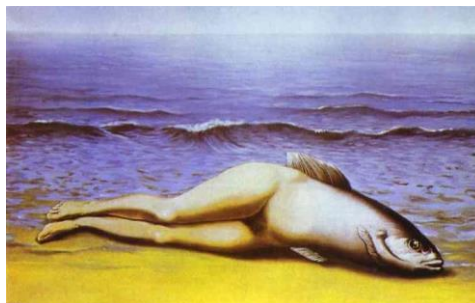

Figure 3 The Collective Invention (1934)

(Source: Chaiprasathna, 1996 : 81)

จากภาพปกนวนิยายทั้ง 2 ฉบับและภาพเขียนของมาริตต์ช่วยยืนยันให้เห็นว่าอสุรกายปลาเป็นสิ่งแปลกประหลาดและแผกออกไปจากความรับรู้ของคน อสุรกายในดัวบทไม่สามารถจัดให้เป็นปลา เป็นคน หรือแม้กระทั่งเงือกได้ โดยเฉพาะกับผลงานของมาริตต์ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่งดงาม สภาพที่เหมือนไร้ชีวิต ต่างกับคนครึ่งปลาแบบนางเงือก การสร้างให้รูปลักษณ์ของอสุรกายแปลกออกไปไม่ได้เป็นไปเพื่อสร้างความน่ากลัวหรือน่ารังเกียจเท่านั้น แต่อสุรกายปลาดนนี้กำลัง “เล่น” กับขอบเขตของความรู้ที่มนุษย์ใช้จัดแบ่งสิ่งมีชีวิต นอกจากจากหน้าปกและภาพเขียนของมาริตต์แล้ว ยังมีภาพยนตร์อีกเรื่องหนึ่งซึ่งใช้ลักษณะของการผสมระหว่างปลากับคนที่ไม่เหมือนความรับรู้ทั่วไปคือ *Creature from the Black Lagoon* (1954) ที่นอกจากจะใช้ตัวละครอสุรกายเพื่อแสดงถึงความแปลกแยก เป็นอื่นและไม่คุ้นเคยแล้ว อสุรกายจากทะเลสาบสีดำยังอิงกับความหมายของปลาที่ถูกใช้มานับแต่โบราณคือเรื่องทางเพศ ประกอบกับฉากดังภาพที่ 4 อสุรกายยังถูกตีความถึงความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในท้องทะเลลึก

อสุรกายปลาจึงมีความหมายเกี่ยวเนื่องทั้งเรื่องทางเพศและจิตไร้สำนึกของมนุษย์ (Forcen, 2017 : 70) ซึ่งสอดคล้องกันกับบทความเรื่อง *The Fish: A Lost Symbol of Sexual Liberation?* ที่กล่าวว่า “[...] fish as a symbol consistently carries two kinds of associations: sex and the unconscious.” (Lawrence & Lawrence Jr., 1991 : 312)

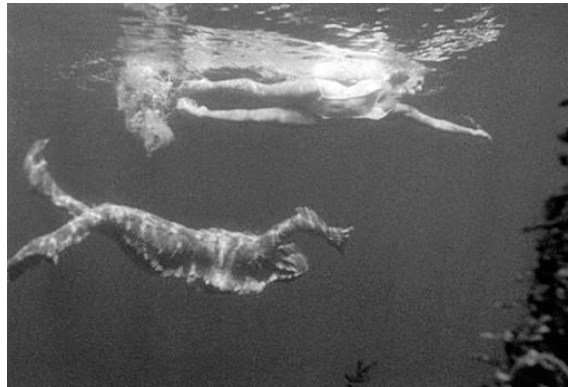

Figure 4 ภาพจากภาพยนตร์เรื่อง Creature from the Black Lagoon (1954)

(Source: Davies, 2021)

จากที่กล่าวมาทำให้เห็นวิธีการนำเสนอและการประกอบสร้างตัวละครอสุรกายในนวนิยายเรื่อง *พญาปลา* ที่ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่แต่อสุรกายตัวนี้ได้สร้างบทสนทนาเกี่ยวกับการใช้ปลาเป็นสัญลักษณ์ทั้งในเรื่องเล่าตะวันตกและเรื่องเล่าของไทย กับทั้งการสร้างให้อสุรกายปลามีรูปลักษณะที่เป็นอื่นออกไปจากความคุ้นเคย คลุมเครือ จนจัดจำแนกไม่ได้ก็เป็นการสนทนากับอสุรกายที่มีลักษณะคล้ายกันในช่วงวัฒนธรรมอื่นแต่มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการตั้งคำถามต่อบรรทัดฐานสังคมที่มีอำนาจในช่วงเวลานั้น การที่แนวคิดอนุรักษนิยมจัดให้เรื่องเพศที่เคยสื่อผ่านปลาในช่วงก่อน 2500 กลายเป็นเรื่องน่ารังเกียจและเป็นอื่นจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญที่อสุรกายปลาในนวนิยายกำลังต่อรอง ดังที่กล่าวไปแล้วว่าผู้หญิงในสังคมจารีตถูกสอนให้รักกมลสวณตัวและเก็บงำความปรารถนาทางเพศ การแสดงออกหรือพูดถึงเรื่องเพศจึงถือว่าเป็นอื่นไปจากกรอบของความเป็นหญิงที่ดี อสุรกายและความเป็นอื่นจึงเข้ามาสอดรับในฐานะตัวกลางเพื่อพูดถึงความปรารถนาทางเพศของตัวละครเอกหญิงในสังคมที่เรื่องเพศถูกกำหนดให้ไม่ควรพูดในพื้นที่สาธารณะและไม่ควรให้ความสำคัญ พร้อมไปกับการถูกประกอบสร้างด้วยสถาบันหลักอย่างศาสนาว่าเป็นกิเลสที่ควรละหรือสถาบันครอบครัวที่จัดความสัมพันธ์ทางเพศอยู่ในกรอบจารีต ศีลธรรม แต่ขณะเดียวกันเรื่องเพศก็นับเป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการการตอบสนองเพื่อความพึงพอใจ ความหมายที่แตกต่างจึงมาปะทะกันและทำให้ความหมายของปรารถนาทางเพศกลายเป็น abjection ในรูปของอสุรกายปลาในทศวรรษที่ 2530

อสุรกาย ผู้หญิง กับเพศวิถีในทศวรรษที่ 2530

หัวข้อนี้จะเป็นการวิเคราะห์ตัวบทเรื่อง *พญาปลา* เพื่ออธิบายว่า กลไกควบคุมความปรารถนาทางเพศที่ถูกนำเสนอในรูปของตัวละครอสุรกายซึ่งมีสถานะเป็นความเป็นอื่นและเป็น abjection คืออุดมการณ์จารีตหรืออนุรักษนิยมที่ร่วมมือกับปิตาธิปไตยซึ่งผู้ชายในฐานะกลุ่มทางสังคมถูกสร้างหรือสถาปนาให้มีบทบาทฐานะสูงกว่าและมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง (Pongsapich, 2005 : 4) ในทางวัฒนธรรมศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มสตรีนิยมมองว่า ความไม่เท่าเทียมกันนี้เกิดในทุกมิติและพื้นที่ แม้แต่พื้นที่ส่วนตัวก็ไม่อาจพ้นไปได้ การที่เรื่องทางเพศถูกห้ามก็เนื่องจากสังคมรับรู้เป็นอย่างดีถึงพลังอำนาจอันลึกซึ้งของมัน ที่สำคัญคือ กามารมณ์มักมีลักษณะเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย สังคมแบบปิตาธิปไตยจึงได้สร้างวิธีการต่าง ๆ นานาที่จะสกัดกั้นการแสดงออกทางอารมณ์เพศของผู้หญิงและเข้าไปหล่อหลอมเพศวิถีของผู้หญิงถึงภายในตัวตน (Charernporn, 2005 : 217) ดังจะเห็นได้นับจากการเปิดเรื่อง ผู้เล่าเรื่องได้พยายามเล่าถึงสิ่งที่อยู่ในจิตใจของนิมมานอันเป็นผลจากการปะทะกันของความคิดจารีตและความคิดสมัยใหม่ ดังว่า

บุราคือผู้ชายที่ไม่เคยเอาอะไรไป...นอกจากหัวใจของหล่อน (Kaewkao, 2012 : 8) เขาหายไปจากชีวิตของนิมมานสองปีก่อนจะกลับมาอีกครั้ง และครั้งนี้ทำให้นิมมานไม่เป็นตัวของตัวเอง เธอปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับเขา เพราะอีกไม่กี่วันเขาก็จะเดินออกไปจากชีวิตหล่อน ทำให้หล่อนไม่ยอมมีอะไรไว้เป็นที่ระลึกบ้างเล่า นิมมานไม่ได้กลัวแม้กระทั่งการมีลูก ถ้าหากว่ามี...

หล่อนแน่ใจว่าหล่อนเลี้ยงลูกได้ตามลำพัง (Kaewkao, 2012 : 32) จะเห็นได้ว่านิมมานถึงขั้นยอมรับแม้กระทั่งผลลัพธ์ที่อาจตามมาอย่างการมีลูก ซึ่งขัดกับค่านิยมจารีตที่การจะมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งและการจะมีลูกต้องอยู่ภายใต้การแต่งงานที่ถูกกฎหมาย ตัวบทได้ชี้ให้เห็นความสับสนและคลุมเครือภายในจิตใจและตัวตนของเธออีกตอนที่ว่า

คนอย่างหล่อนไม่มีหน้าตาในสังคมที่ต้องรักษา พ่อแม่ก็จากหล่อนไปหมดแล้ว [...] ชีวิตของหล่อนมีอิสระเสรีเท่าผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งเลี้ยงตัวเองได้สำเร็จฟังจะมี แต่หล่อนปฏิเสธทำไม? หรือว่าเป็นค่านิยมตกทอดมาตั้งแต่สุนทรภู่สั่งสอนผู้หญิงเมื่อเกือบสองร้อยปีก่อน หรือเป็นเพราะความหยิ่งในตัวเอง...ที่จะไม่ยอมเป็นอะไรมากกว่าวัตถุระบายความใคร่ให้บุรา (Kaewkao, 2012 : 32-33)

การอธิบายว่านิมมานไม่จำเป็นต้องมีหน้าตาในสังคม คือการขับเบียดให้เธออยู่อย่างโดดเดี่ยว ซึ่งความโดดเดี่ยวนั้นไม่ใช่เสรีภาพในการเลือกกระทำ เพราะแม้ว่านิมมานจะยังอยู่กับครอบครัวและจะเคยอ่านคำสอนของสุนทรภู่หรือไม่ก็ตาม ความต้องการทางเพศไม่ควรถูกทำให้เป็นอื่นและผู้หญิงต้องไม่ไร้คุณค่ากลายเป็นเพียงวัตถุระบายความใคร่ หากความสัมพันธ์นั้นเกิดจากการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย บทบรรยายที่เหมือนจะตั้งคำถามความปรารถนาทางเพศของนิมมานจึงกลายเป็นการปะทะกันของความปรารถนาอันเสรีและค่านิยมจารีตทำให้นิมมานกระอักกระอ่วนใจต่อแรงขับทางเพศที่ตนเองมี

นอกจากนั้นนิมมานถูกบรรยายผ่านสายตาของบุราว่า [...] ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงในตัวของนิมมาน...หล่อนไม่เคยเปลี่ยนแปลง [...] นิมมานไม่ชอบมีสีสันชนิดใดบนดวงหน้านอกจากแป้งเพียงเบาบางและ...เสื้อของหล่อนทุกตัวไม่เคยเผยให้เห็นเนินอกหรือว่าไหล่ เช่นเดียวกับกางเกง ไม่เคยสังเกตเห็นหัวเข้า นิมมานอายุสิบแปด กับนิมมานเมื่ออายุหกสิบ ก็คือคนเดิม (Kaewkao, 2012 : 11-12) ทั้งที่บุราไม่ได้พบกับนิมมานมานานสองปี เท่ากับเป็นการแนะนำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าหญิงสาวเป็นผู้หญิงธรรมดาที่ไม่ได้สนใจกับความสวยงามภายนอก หากบุราเป็นตัวแทนของผู้ชายและสายตาแบบอนุรักษ์นิยมแล้วอาจหมายความว่าความพยายามจะสร้างให้ผู้หญิงที่ตนต้องการมีความเรียบร้อย และรักษาลงสวนต์ ไม่แต่งกายหวือหวา บริสุทธ์และดูเป็นธรรมชาติ เพราะไม่แต่งหน้า ทั้งยังพยายามแข่งชิงความเป็นหญิงด้วยความคิดที่ว่าไม่ว่าจะอีกกี่ปีก็จะไม่เปลี่ยนแปลง อันเป็นความความหวังของผู้ชายในสังคมที่มีต่อผู้หญิง เช่นเดียวกับในบทบรรยายความคิดของนิมมานตอนได้พบบุราว่า ใจของนิมมานเต้นผิผิดจึ่งหะเมื่อเห็นเขายืนรออยู่ แต่หล่อนตั้งใจที่น้ำเสียงหล่อนไม่มีผิผิดพลาดแม้แต่หน่อย เมื่อทักทายเขาด้วยความยินดีอย่างธรรมดา ทำที่เพื่อนฝูงห่างเหินกันไปจะพึงเปล่งออกมาได้ (Kaewkao, 2012 : 8) พฤติกรรมของนิมมานจึงยิ่งย้าให้เห็นว่าผู้หญิงถูกกดทับเสรีภาพและความรู้สึกทางเพศด้วยขนบจารีต

อย่างไรก็ตาม ความเป็นหญิงที่ดูเหมือนปกติกลับเริ่มเปลี่ยนไปเมื่อเธอได้เห็นภาพถ่ายสุรกาย ความว่า [...] ภาพหนึ่งสะดุดตาหล่อนเข้าอย่างจัง [...] นิมมานจ้องร่างในภาพ เป็นอะไรหนอ...ส่วนศีรษะเป็นปลา...ใช่แล้ว...เป็นปลาจริง ๆ นัยน์ตาลมใส และปากกว้างขาวผวยน้อย ๆ ไม่มีคอ แต่ต่ำลงมากคือปาก แผลอก และลำแขนอยู่ในท่าคล้ายกอดอก หรือไม่ก็พนมมืออย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นร่างกายของมนุษย์ผู้ชายอย่างชัดเจน (Kaewkao, 2012 : 14) แม้นิมมานจะแสดงออกว่าไม่เคยเห็นตัวอะไรน่าเกลียดอย่างนี้มาก่อน (Kaewkao, 2012 : 15) แต่ตัวบทก็ชี้ให้เห็นว่าเธอเริ่มให้ความสนใจสุรกายที่เห็น เพราะ “[...] นิมเองว่าไอ้ตัวครั้งคนครั้งปลานั่นน่าเกลียด แต่ก็ยังสนใจมันมากกว่ารูปสวย ๆ อีกตั้งเยอะแยะที่พิมพ์เอาไว้ในอัลบั้ม” (Kaewkao, 2012 : 17) อีกทั้งยังไม่สามารถละความสนใจไปจากอสุรกายได้ นิมมานสำรวจอสุรกายอย่างละเอียด ดังว่า

สายตาของนิมมานเลื่อนลงมาตามเรือนร่างที่เปลือยเปล่า ถ้าหากว่าเป็นภาพเขียนไทยคงมีเครื่องถนิมพิมพาภรณ์ปรากฏอยู่บ้าง แต่นี่ไม่มีเลย เห็นแต่กล้ามเนื้อกำยำและผิวขาวโพลนจนซีด...ซีดเหมือนท้องปลาตายอย่างที่เขาเปรียบเทียบกับระลอกคลื่นบนต้งส่วนต่ำกว่าเอวลงไปจนหมด หล่อนสงสัยว่าสัตว์ประหลาดตัวนี้จะมีท่อนล่างเป็นอะไร มีหางปลาเหมือนเงือกหรือมีขาเหมือนอย่างคนธรรมดา? (Kaewkao, 2012 : 25)

หากอ่านการได้พบอสุรกายในฐานะความเป็นอื่น อาจเป็นไปได้ว่านิมมานไม่เคยรู้จักหรือสัมผัสสิ่งใดที่เหมือนกับอสุรกายปลามาก่อน การใคร่รู้ในส่วนล่างจะเป็นหางอย่างปลาหรือขาอย่างคน แสดงว่าอสุรกายตัวนี้พ้นไปจากประสบการณ์ เธอพยายามเทียบเคียงจากศิลปะของไทยเพื่ออธิบายลักษณะสิ่งที่สนใจ แต่ก็ไม่มีสิ่งมีชีวิตใดเหมือนอสุรกายปลาเพราะอสุรกายตนนี้อยู่นอกเหนือไปจากการรับรู้ ซ้ำยังเป็นอสุรกายจากต่างชาติ จึงยิ่งทวีความเป็นอื่นอย่างชัดเจน นอกจากนั้น การที่ตัวละครเอกหญิงให้ความสำคัญกับร่างกายส่วนล่างของอสุรกายยังสามารถอ่านเชื่อมโยงกับความปรารถนาทางเพศในจิตใจเบื้องต้นหรือจิตใจที่สำคัญได้ ด้วย เธอมองอสุรกายโดยเน้นที่ความเปลือยเปล่า ลำแขน และร่างกายกำยำ อีกทั้งน้ำทะเลที่ตบต้งช่วงเอวลงไปราวกับจะใช้ปิดบังอวัยวะเพศ เหมือนกับการที่นิมมานสนใจความปรารถนาแต่ไม่อาจเปิดเผยอย่างโจ่งแจ้ง นอกจากนั้นร่างกายที่ประกอบขึ้นจาก

ส่วนที่เป็นคนและปลาของอสุรกายยังเป็นการสร้างอยู่บนเส้นแบ่งของความเป็นคนและความเป็นสัตว์ ซึ่งทั้งตัวละครและผู้อ่านไม่อาจจัดจำแนกได้ตามความรู้แบบอนุกรมวิธาน เพื่อแสดงถึงข้อจำกัดในการอธิบายตัวอสุรกาย เช่นเดียวกับความปรารถนาทางเพศที่เป็นทั้งเรื่องน่ารังเกียจและน่าหลงใหลและเป็นเรื่องที่ไม่อาจพูดได้เต็มปากในสังคมอนุรักษนิยม

แม้ว่าความเป็นอื่นของอสุรกายจะทำให้นิมมานรู้สึกตัวอสุรกายนั้นน่ากลัว น่ารังเกียจ แต่ขณะเดียวกันเธอก็กลับสนใจความเป็นอื่นนั้นจนไม่อาจนิ่งเฉยได้ ความรู้สึกทั้งดึงดูดทั้งผลักจึงเผยให้เห็นภาวะ *abject* ของนิมมานที่มีต่อความต้องการทางเพศเป็นครั้งแรก เนื่องจากหญิงสาวเกิดความสับสนเรื่องการมีอยู่ของอสุรกายที่เพิ่งได้พบ อันเท่ากับการได้ไปบนเส้นแบ่งระหว่างการเปิดเผยและเก็บงำพลังทางเพศ ประกอบกับบทบรรยายที่นิมมานใช้สายตากวาดไปตามร่างกายของอสุรกายซึ่งชวนให้คิดถึงวิธีการจ้องมองแบบผู้ชาย (*male gaze*) ที่คล้ายคลึงกับการชมโฉมนางในวรรณคดี ที่มองร่างกายแต่ละส่วนอย่างละเอียด ในแง่นี้จึงเหมือนเป็นการพลิกกลับอำนาจให้อยู่ในมือของผู้หญิง แม้จะยังกล้า ๆ กลัว ๆ แต่สถานการณ์นี้ก็กระตุ้นให้นิมมานได้เริ่มต้นสำรวจตัวตนด้านเพศของตัวเอง ก่อนจะพบว่าหล่อนควรจะได้อยู่ใกล้ชิดกับเขามากกว่านี้เมื่อยังมีโอกาส เพราะเหตุนี้ ทุกวันอาทิตย์จึงมีค่าสำหรับหล่อน...ถ้ามีโอกาสอยู่ใกล้ (Kaewkao, 2012 : 28) อย่างไรก็ตาม นิมมานไม่ได้เป็นผู้หญิงสุดโต่งที่สามารถก้าวข้ามกรอบเรื่องเพศได้ทันที เพราะแม้ว่าจะเหล้าก็แก้วก็ตาม ไม่ได้ช่วยให้นิมมานใจกล้าพอที่จะทำอย่างที่เขาอยากทำ หล่อนเบี่ยงหลบทันเมื่อบุรากล้มลงจูบหล่อน (Kaewkao, 2012 : 31) นิมมานปฏิเสธการมีสัมพันธ์กับบุรารวมทั้งที่ตัวเองก็ต้องการเช่นกัน ในส่วนนี้ตัวบทเริ่มนำ “สติ” ในการควบคุมตนเองที่โยงไปถึงเรื่องศีลธรรมได้มาใช้อสุรกายหรือปรารถนาทางเพศที่ถูกจุดไฟขึ้นมาจนหน้าจึงยิ่งถูกขับเน้นให้เป็นอื่นจากคนปกติ ผู้ไม่เมาและมีสติยับยั้งครั่นครั่น และอุดมการณ์จริยธรรมก็ได้ช่วยให้เห็นถึงการทำให้เรื่องเพศเป็น *abjection* ด้วยการสร้างให้นิมมานพยายามกดทับความต้องการแม้ว่าตนเองจะเมาและแทบไม่มีสติ ทว่าหญิงสาวก็ยังไมอาจก้าวข้ามความรู้สึก *abject* ไปสู่ความเป็นอื่นอีกฝั่งได้

ความรู้สึกอันคลุมเครือต่อความปรารถนาทางเพศของนิมมานถูกเผยอีกครั้งและกระทบกับตัวตนของเธออย่างรุนแรง ดังว่า แผ่นอกและลำแขนกำยำรัดหล่อนไว้อย่างไม่ยอมปล่อย บทรักของเขาเต็มไปด้วยพลังและรุนแรง...ไม่มีอะไรเหมือนบุรารูปร่างมั่งคั่งและซีเส้นแม้แต่น้อย นิมมานเริ่มรู้สึกตระหนกและเจ็บปวด ไม่ใช่ความรักเสียแล้ว...หล่อนกำลังถูกข่มขืนอยู่ต่างหาก (Kaewkao, 2012 : 33-34) เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นหลังจากที่นิมมานปฏิเสธที่จะมีความสัมพันธ์กับบุรา ผู้อ่านเองก็จะเคลือบแคลงว่าใครคือคนที่เข้าไปหานิมมาน หรือแม้กระทั่งว่าสิ่งที่นิมมานประสบนั้นเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ซึ่งการใช้วิธีการเล่าที่คลุมเครือก็จริง กึ่งฝันคือวิธีการเล่าแบบ *abjection* เพื่อนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศอันเป็นประเด็น *abjection* เช่นกัน อีกทางหนึ่งเหตุการณ์นี้ทำหน้าที่เสมือนเรื่องสอนใจให้แก่ผู้หญิงที่สนใจความปรารถนาเบื้องลึกว่าเรื่องทางเพศเป็นความรุนแรงและเป็นอันตรายต่อผู้หญิง ทั้งที่ผู้กระทำความรุนแรงนั้นคือผู้ชาย แต่ผู้หญิงกลายเป็นผู้รับเคราะห์

หลังเกิดเรื่องขึ้นนิมมานเล่าเหตุการณ์ให้บุราฟัง แต่เขากลับถามว่า “ไม่มีใครอยู่ในห้อง [...] นิมละเมอไปหรือ” ความฝัน...ความจริง...ทุกอย่างยังสับสนอลหม่านอยู่ในใจ (Kaewkao, 2012 : 36) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสร้างความสับสนให้กับนิมมานอย่างยิ่ง เพราะเธอคิดว่า “[...] ฉันไม่ได้ฝัน ฉันถูกทำร้าย” [...] “นิมถูกทำร้าย?” ความไม่เชื่อถือปรากฏอยู่ในน้ำเสียงของชายหนุ่มอย่างชัดเจน “ในห้องไม่มีใครสักคน ขโมยหรือ?” [...] “ฉันรู้...ว่ามันเป็นไปได้ แต่...ฉันเห็นมัน...ฉันรู้สึก...พญาปลา” (Kaewkao, 2012 : 39) อีกทั้ง “ฉันไม่เคยสะเพร่า...” นิมมานพูดแล้วชะงัก เริ่มสับสนขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง “ประตูทั้งสี่ล็อกปิด แล้วก็กลอนอีกสองอัน...ฉันเข้านอนโดยไม่ได้ใส่กลอนด้วยหรือ” “ใช่ พ่อผมหนุนลูกบิด ประตูก็เปิด” (Kaewkao, 2012 : 37) ความไม่แน่ใจนี้ยังทำให้นิมมานตั้งคำถามต่อไปอีกว่า หากตนเองไม่ได้ฝัน และไม่มีโจรเข้ามาทำร้าย หรือมีอสุรกายจริง ๆ แล้ว คนเดียวที่จะเข้ามาได้ก็คือบุรา

เป็นไปได้หรือว่าหล่อนฝันร้ายละเมอและฝันจนกระทั่งตื่นนอนตัวเองขาดออกไปโดยไม่รู้ตัว หรือว่ามันขาดไปด้วยมือของใครสักคนที่เข้ามาทำร้ายหล่อน [...] เป็นไปได้ไหมว่าบุรา... [...] มันน่าจะเป็นไปได้มากที่สุด เลื่อนนอนของหล่อน...เนื้อตัวหล่อน ล้วนเป็นพยานว่าใครคนหนึ่งเข้ามาจูบรัดกรรณ ก่อนจะถอยไปอย่างกะทันหัน [...] เขาจะหนีไปทางไหนได้ทัน ในเมื่อประตูทางออกก็มีทางเดียว หน้าต่างก็ใส่เหล็กดัดเอาไว้หมดทุกบาน

แต่...ทำไมนิมมานจึงไม่เห็นหน้าบุราในเวลาที่เขาหล่อนต่อสู้ดิ้นรนเอาตัวรอด กลับไปเห็น [...] ร่างกายกำยำ แผ่นอกขาวซีดเปล่าเปลือย และนัยน์ตาโปนเขม็งจ้องมองหล่อน นอกจากนี้ กลิ่นคาวตามเนื้อตัวหล่อนนั้นเหมือนกลิ่นคาวปลาทะเล...กลิ่นของเกลือ...กลิ่นของทะเลลึก ซึ่งไม่ว่าสัตว์ชนิดใดแฝงตัวอยู่ (Kaewkao, 2012 : 41)

นอกจากนิมมานจะรู้สึกสับสนในสิ่งที่เกิดขึ้น บุราเองก็เกิดคำถามเช่นเดียวกัน เขาเฝ้าทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการใช้สมองอย่างหนัก ในที่สุดก็ถึงกับไปหากระดานมาพร้อมกับปากกา แล้วลงมือเขียนแยกเป็นข้อ ๆ ถึงความเป็นไปได้แต่ละข้อ

(Kaewkao, 2012 : 54) คือนิมมานอาจป่วยและมีอาการหลอนทางจิตประสาท หรือเธอสร้างเรื่องขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความสนใจ เพราะต้องการมีสัมพันธ์กับเขา และสุดท้ายอสุรกายที่ตัวเป็นคนหัวเป็นปลาเป็นตัวตลกอยู่จริง ซึ่งกลวิธีการนำเสนอที่เล่นกับเรื่องที่มีหมิ่นเมตต่อบรรทัดฐานชนชั้นกลาง และการสร้างเรื่องกึ่งฝันกึ่งจริงเหมือนภาวะไร้สติสัมปชัญญะนี้สอดคล้องกับการอ่าน abjection ในวรรณกรรมที่พยายามแสดงให้เห็นถึงการไร้เสถียรภาพของการสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์

อนึ่ง ตัวทมิได้จบที่การกลัวจนเข็ดหลาบของนิมมานเพื่อแสดงให้เห็นการจำยอมและถอยกลับไปอยู่ในกรอบของผู้หญิง เพราะนิมมานได้แต่ถามตัวเองว่าเรื่องชนิดนี้เกิดขึ้นกับหล่อนได้อย่างไร ก็แค่สองวันก่อนหล่อนยังเห็นว่าชีวิตตัวเองจัดชิดปราศจากเรื่องตื้นตื้นใด ๆ มาแล้วพวาน (Kaewkao, 2012 : 50) แม้ส่วนหนึ่งของเธอจะบอกว่า ฉันทัก กลัวจริง ๆ เลย...ถ้าเขาต้องการตัวฉัน (Kaewkao, 2012 : 54) แต่อีกส่วนหนึ่งกลับบอกว่า “ฉันกำลังนึกถึง...เขา จริงอย่างที่เขาคิดใหม่...ความสวยหรือความน่าเกลียดน่ากลัวเป็นอุปาทานของมนุษย์ ฉันเห็นเขาน่าเกลียดเพราะฉันไม่คุ้นเคยกับหน้าตาอย่างเขาต่างหาก แต่ลืกลไป...เขาอาจจะไม่ได้ต่างจากมนุษย์ผู้ชายคนอื่น ๆ ก็ได้” (Kaewkao, 2012 : 70) ตัวอย่างที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นว่านิมมานเริ่มมีสายตาต่ออสุรกายในฐานะความเป็นอื่นที่เปลี่ยนไป เธอเริ่มตระหนักว่าความรู้สึกหวาดกลัวและไม่คุ้นเคยนั้นมีที่มาจากการที่ตัวเองไม่เข้าใจและไม่เคยได้เรียนรู้ แต่เมื่อได้ลองสัมผัสแล้วก็พบว่าไม่ได้แตกต่างไปจาก “ผู้ชาย” เลย อาจกล่าวได้ว่าอสุรกายคือสิ่งที่เข้ามากระตุกให้นิมมานได้เผยความปรารถนาทางเพศของตนเองหลังจากดำรงตนอยู่ในกรอบผู้หญิงตามความคาดหวังแบบอนุรักษนิยม และพบว่าเรื่องเพศกลับสร้างความพึงพอใจให้อย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เรื่องเพศซึ่งถือเป็น abjection สำหรับผู้หญิงภายใต้กรอบจารีต จึงกลายเป็นทั้งสิ่งที่คำจูนอำนาจไปพร้อมกับกำกับการเป็นเครื่องมือในการบ่อนเซาะอุดมการณ์ที่กดทับเพศวิถีของผู้หญิง

ลำดับต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ให้เห็นถึงผลจากการที่อสุรกายปรากฏตัวและกระทบกับความเป็นชาย เพื่อให้ประเด็นที่ผู้ศึกษาเสนอว่าเรื่องความปรารถนาทางเพศถือเป็น abjection ในสังคมจารีตมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อแสดงให้เห็นว่าแนวคิดอนุรักษนิยมไม่ได้กระทำต่อผู้หญิงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ยังกระทำกับความเป็นชายด้วย สืบเนื่องจากส่วนที่ผู้ศึกษาได้กล่าวไปว่าบุราคือตัวแทนของผู้ชายที่ดำรงอยู่ภายใต้จารีตของปิตาธิปไตยซึ่งมีอำนาจต่อการให้คุณค่าความเป็นผู้หญิง แต่ในพยายปลาได้แสดงให้เห็นถึงภาวะที่ผู้ชายขาดเสถียรภาพในการควบคุมผู้หญิงให้อยู่ในใต้ปกครอง ดังจะอธิบายได้ต่อไปนี้

ความพึงพอใจของนิมมานที่มีต่ออสุรกายทำให้บุราแสดงความกังวลในสวัสดิภาพของเธอว่า “นิม ตัวนั้นมันไม่ใช่มนุษย์นะ แล้วมันก็ทำเอาฉันเกือบตายมาแล้ว” [...] บุราเกิดความหงุดหงิดขึ้นมาว่า มีอย่างหรือ ผู้หญิง เขาหัวง่หล่อนแทบเป็นแทบตายว่าหล่อนจะขวัญหนีดีฝ่อ เอาเข้าจริง หล่อนพูดเหมือนกับว่าหล่อนชักจะชอบมนุษย์ครึ่งปลานั่นขึ้นมาเสียแล้ว (Kaewkao, 2012 : 70) หากพิจารณาบทสนทนาและความนึกคิดของบุราตามขนบของเรื่องโรมานซ์แล้ว ตอนนี้อาจเป็นการแสดงถึงความรักความห่วงใยที่ชายหนุ่มมีต่อหญิงสาวอย่างจริงใจ แต่ขณะเดียวกันสถานการณ์นี้ก็ชวนให้คิดย้อนกลับว่า บุราในฐานะความเป็นชายกำลังเกิดความวิตกกังวลว่าตนจะไม่สามารถควบคุมผู้หญิง รวมไปถึงการจัดวางผู้หญิงให้ห่างจากเรื่องทางเพศได้ วิเคราะห์ต่อไปได้ว่า หากนิมมานยอมรับการมีอยู่ของอสุรกายซึ่งเท่ากับการยอมรับความต้องการทางเพศของตัวเองแล้ว ผู้ชายก็จะต้องไม่มีความสำคัญในฐานะผู้กำหนดหรือผู้นำเรื่องทางเพศต่อผู้หญิง จึงพยายามพูดให้นิมมานกลัวและเข็ดหลาบกับการเผชิญหน้าอสุรกาย นอกจากนั้นบุรายังแสดงทัศนะแบบเหมารวมต่อพฤติกรรมของนิมมานอีกว่า ผู้หญิงนะผู้หญิง เขาคิดว่าเขาดูนิมมานออก เอาเข้าจริงหล่อนก็เป็นอย่างเดียวกับเพศของหล่อนนั่นแหละ พลิ้วพิสดารและเร้นลับยิ่งกว่าเจ้าตัวที่เขาสะหาหาความเป็นมาแทบล้มประดาตายเสียอีก (Kaewkao, 2012 : 70) ทัศนะนี้แสดงให้เห็นว่าบุราจัดวางให้เรื่องที่นิมมานประสบเป็นเพียงเรื่องแปลกประหลาดที่ “ผู้หญิง” ชอบทำกันไปเอง ทว่าบุรากลับไม่อาจห้ามความคิดความรู้สึก หรือปิดกั้นประสบการณ์ที่นิมมานมีต่ออสุรกายได้

“ฉันรู้สึกแปลก ๆ” หล่อนพูดต่อไปเรื่อย ๆ เหมือนมีความสุขที่ได้บรรยายความในใจออกมา “บางทีก็กลัวแทบตาย บางทีก็ไม่กลัว...กลัวอยากรู้...อยากเห็น อยากรู้ว่ามันจะเป็นอย่างไรต่อไป [...]” บุราไม่เคยโกรธนิมมานเท่านี้ แด่นั่นนี้ เขานึกอยากจะคว่ำไม่รีรอมาตีหล่อนสักสิบที...หล่อนอุตริจะทำอะไร หวังว่าคงไม่ [...] อย่างลวนะบุรา เขารู้ว่าฉันไม่ชอบให้เขาทำอะไรรุนแรงกับฉัน...เขาคงไม่ทำอีกหรอก” (Kaewkao, 2012 : 71)

ตัวทมิให้เห็นถึง abjection ที่นิมมานมีต่ออสุรกายอีกครั้ง และครั้งนี้เหมือนจะแสดงให้เห็นการยอมรับว่าแม้จะแปลกแต่เธอก็มีความสุขที่ได้พบกับอสุรกาย อีกทั้งยังสื่อให้เห็นว่าเธอสามารถ “ควบคุม” และ “กำหนด” ให้อสุรกายปฏิบัติตามที่พึงพอใจได้ หมายความว่านิมมานในฐานะผู้หญิง สามารถพูดถึงและจัดการความปรารถนาทางเพศของตัวเองให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ ซึ่งขัดกับความคาดหวังของผู้ชาย ดังนั้นบุราจึงไม่พอใจอย่างมาก และพยายามทำเหมือนว่าสิ่งที่นิมมานแสดงออกเป็นเพียงความคิดของเด็กที่ควรนำไม่รีรอมาทำร้ายให้หยุดพฤติกรรม เพราะผู้ชายในสังคมชายเป็นใหญ่ควรเป็นผู้เริ่ม ผู้กำหนด ผู้ควบคุม

เรื่องทางเพศ มีผู้หญิง ข้อความตัวอย่างจึงบ่งชี้ว่า แม้ความนึกคิดของบุรุษจะเหมือนเป็นห่วงที่นิมมานแพ้อไปกับเรื่องอสุรกาย แต่เมื่อมองผ่านปิตาธิปไตยอาจเป็นไปได้ว่าผู้ชายกำลังถูกผู้หญิงทำลายเรื่องทางเพศจนสิ้นกลิ่น ดังนั้น วิธีที่บุรุษใช้ควบคุมไม่ให้ นิมมานหลงใหลไปกับอสุรกายคือทำให้เธอเลิกคิดถึงพญาปลา และอยู่ในอ้อมกอดของเขาเพียงผู้เดียว

บุรุษไม่อาจทนฟังต่อไปได้ เขาสวมกอดหล่อนไว้แน่นพร้อมกับปิดปากหล่อนด้วยริมฝีปากของเขา [...] คิดว่าคงไม่มีอะไรมากไปกว่าจูบกันครั้งเดียวอย่างคั้นแรก หล่อนจึงไม่ขัดขืนอีกต่อไป บางทีหล่อนอาจจะเสียดายเหมือนกัน ถ้าหากว่าจะผลักไสเธอออกไปอีกอย่างคราวก่อน แต่จูบของบุรุษไม่ได้หยุดลงเพียงแค่นั้น ความอารมณ์ดี...ความขี้เล่นของเขาโยนบินหายไปพร้อมกับความร้อนแรงหลังไหลเข้ามาแทนที่ [...] ถึงแม้หล่อนจะพยายามดิ้นรน...แต่ก็เหมือนกับโหมไฟให้เขาเกิดความกระหายที่จะมุ่งสู่จุดหมายปลายทางมากขึ้น และในที่สุด นิมมานก็ไม่ขัดขืนเขาอีกต่อไป (Kaewkao, 2012 : 72-73)

หากอุดมการณ์ปิตาธิปไตยตามขนบอนุรักษนิยมคาดหวังให้ผู้ชายต้องสามารถควบคุมผู้หญิงได้ บทบรรยายนี้อาจชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวของบุรุษในฐานะผู้ชายที่ไม่สามารถจัดการให้ผู้หญิงอยู่ในที่ทางอันเหมาะสม จะต้องใช้ความรุนแรงเพื่อจัดการให้ผู้หญิงอยู่ในตำแหน่งที่ต้องการ คือการตกเป็นรองในเรื่องทางเพศ ดังจะเห็นได้ตั้งแต่จากการที่บุรุษใช้กำลังขืนใจนิมมานเพื่อให้ยอมมีความสัมพันธ์ ไปจนกระทั่งข้อความที่บอกว่าเขาต้องการไปสู่ “จุดหมายปลายทาง” ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความสุขของผู้หญิงด้วย หากจะตีความต่อไปให้ถึงที่สุดคือ การที่ผู้ชายคาดหวังให้ผู้หญิงอ่อนต่อโลกและไม่เปิดเผยความปรารถนาเบื้องลึก แต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้ชายมีความต้องการ ผู้หญิงจะต้องพร้อมที่จะตอบสนอง ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ชายยังสามารถพูดและเป็นผู้กระทำการเพื่อให้ตัวเองถึงจุดสุดยอดได้ ขณะที่ผู้หญิงถูกละเลยและไม่มีสิทธิ์ที่จะเผยความต้องการ ดังเช่นตัวบทที่ไม่ได้กล่าวถึงห้วงเวลาที่นิมมานจะไปถึงจุดสุดยอดจากการร่วมเพศ แต่กล่าวถึงเพียงในฐานะผู้ยินยอมให้กระทำ ทว่า บทบรรยายเดียวกันนี้ก็ได้พยายามตอบโต้กับอำนาจดังกล่าวผ่านความรู้สึก abject ของนิมมานที่แม้จะขัดขืนแต่เบื้องลึกก็รู้สึก “เสียดาย” หากต้องปฏิเสธบุรุษอย่างในครั้งแรก การทำลายต่อเรื่องเพศถูกย้ำให้มีน้ำหนักขึ้นอีก เมื่อเหตุการณ์ก่อนหน้าจบลง *บุรุษยกมือขึ้นกุมขมับอย่างลึมตัว...นี่เขาจะมีหน้าไปพบหล่อนได้อย่างไร* (Kaewkao, 2012 : 73) แต่ทว่าหล่อนยึดกับเขาเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น *บุรุษเสียวอีกกลับเป็นฝ่ายเงอะงะพูดไม่ออก* (Kaewkao, 2012 : 74) การที่บุรุษทำตัวไม่ถูกจึงเหมือนการทำให้ผู้ชายกลายเป็นเด็กที่ไม่ประสาเรื่องทางเพศ ขณะที่นิมมานกลับรับมือได้ดีกว่า อันแสดงถึงการพลิกกลับความคาดหวังของสังคมที่ผู้ชายไม่สามารถรับมือกับเรื่องทางเพศได้ดีเท่าผู้หญิง นอกจากเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศแล้ว ตัวบทยังไปไกลกว่าเดิมด้วยการตั้งคำถามต่อสถาบันครอบครัว ดังในตอนปิดเรื่องว่า

“งานบางอย่างมันก็ถึงจุดอึดอัดได้เหมือนกัน ถ้าเรายังไม่มีบ้าน...มันก็สนุกดีอยู่หรอก แต่ถ้ามีบ้าน...มีเมียมีลูก ไปทำงานไกลบ้านก็ห่วงหน้าพะวงหลัง ผมหางานในประเทศทำดีกว่า” [...] “ฉันอยู่คนเดียวได้...แล้วถ้ามีลูก ฉันก็เลี้ยงเองได้ บุรุษฉันไม่เรียกร้องอะไรจากเธอหรอก ฉันพูดจริง ๆ” [...] “ไม่ใช่ลูกของนิมคนเดียวสักหน่อย เราเป็นเจ้าของด้วยกันทั้งคู่...อย่าลืมหาเมีย”

“แต่...” หล่อนอุบิบบอยู่ในอ้อมกอดของเขา “ฉันอาจจะไม่มีลูกก็ได้ ไม่ใช่ว่าจะต้องมี...เสมอไป”

“เดี๋ยวนี้ยังไม่ มี อีกหนอยก็ต้องมี...ผมอยากมีลูกเร็ว ๆ จะได้หมดห่วง”

“หมดห่วงเรื่องอะไร?” หล่อนถามอย่างฉงน

“ก็เรื่องนั้นแหละ” บุรุษยิ้มล้อ ๆ “เผื่อพญาปลาอยากเปลี่ยนใจกลับมาอีก [...]” (Kaewkao, 2012 : 77-78)

บทสนทนานี้แสดงให้เห็นความพยายามสุดท้ายของผู้ชายที่จะเข้าควบคุมผู้หญิงด้วยการอ้างสถาบันครอบครัว ดังจะเห็นได้จากการที่บุรุษยอมละทิ้งตัวตนของตนเองเพื่อลงหลักปักฐานกับนิมมาน ซึ่งพฤติกรรมของบุรุษชวนให้ถกเถียงได้ว่า หากพิจารณาจากปัจจัยภายนอก บ้านและร้านเป็นของนิมมานที่เธอสร้างขึ้นด้วยน้ำพักน้ำแรงของตัวเอง บุรุษเป็นเพียงเพื่อนชายที่มาขออาศัยชั่วคราวเท่านั้น การที่ทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งแล้วบุรุษอ้างสิทธิ์จึงเป็นการชี้ให้เห็นความล้มเหลวของเขาในการเป็นผู้นำครอบครัว การออกปากปฏิเสธของนิมมานจึงไม่ได้เป็นเป็นเพราะเธอไม่ต้องการให้บุรุษเปลี่ยนแปลงตนเอง แต่อาจเป็นเพราะเธอไม่ได้ต้องการความเป็นผู้นำจากผู้ชายจริง ๆ ครั้นพิจารณาจากปัจจัยภายในอาจอธิบายได้ว่า บุรุษไม่ต้องการให้นิมมานพบเจอกับอสุรกายเพื่อเรียนรู้เรื่องทางเพศด้วยตนเองแต่ควรขึ้นอยู่กับผู้ชายอย่างบุรุษ ส่วนการอ้างเรื่องทายาทก็เป็นความพยายามที่จะควบคุมความปรารถนาของผู้หญิงให้อยู่ภายใต้ความเป็นครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่ชนชั้นกลางแบบอนุรักษนิยมใช้เพื่อกำหนดสถานภาพของผู้หญิง รวมทั้งกำหนดขอบเขตของการมีเพศสัมพันธ์ไม่ให้เกินไปเพื่อความต้องการส่วนตัวแต่เป็นไปเพื่อสร้างทายาทเท่านั้น

ในสังคมอนุรักษ์นิยมเรื่องทางเพศยังไม่สามารถกระทำขึ้นเพื่อความพึงพอใจได้ เพราะความสุขทางเพศนั้น ไม่สามารถที่จะเป็นเป้าหมายในตัวของมันเอง เป้าหมายที่จะมีอยู่ได้นั้นคือการมีลูก ยิ่งไปกว่านั้น ไม่ว่าพฤติกรรมอะไรก็ตามที่นำไปสู่การเกิดกิจกรรมทางเพศ โดยมีได้นำไปสู่การมีลูกเพียงอย่างเดียวแล้ว ย่อมถือว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง (Wongyannava, 2014 : 89) นอกจากนั้นแล้วการมีเพศสัมพันธ์ที่อยู่นอกเหนือไปจากสถาบันการแต่งงานยังถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ขัดกับจารีตประเพณีด้วย เนื่องจากเรื่องเพศและความสัมพันธ์ทางเพศเป็นกิจกรรมในอาณานิคมส่วนตัวที่ถูกมองว่ามีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม การได้พบเจอสุรกายของนิมมานจึงช่วยเผยให้เห็นกลไกอำนาจของแนวคิดอนุรักษ์นิยมที่เข้ามาทำให้เรื่องเพศกลายเป็น abjection เพื่อควบคุมผู้หญิง การสร้างความเป็นอื่นให้เรื่องเพศจึงกลายเป็นความลึกลับในสังคมที่พยายามปกปิดความต้องการอันเสรีของมนุษย์ ทั้งที่แรงปรารถนาพร้อมสำแดงตนตลอดเวลา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ความสำเร็จในการสร้างตัวตนทางสังคมของปัจเจกบุคคลขึ้นอยู่กับ การ “เก็บกด” แรงปรารถนาทางเพศอันไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม แต่การเก็บกดแรงปรารถนาอันเป็นสัญชาตญาณมีติดของมนุษย์ย่อมนำไปสู่การระบายออกในรูปแบบที่ต่างกัน ความยอกย้อนที่เกิดขึ้นกับเพศวิถีของผู้หญิงคือ ในอดีตผู้หญิงมักถูกมองว่าเป็นเพศที่เต็มไปด้วยกิเลส ตัณหา ไม่สามารถควบคุมความปรารถนาทางเพศได้ หรือแม้กระทั่งถูกพิจารณาว่าเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา แต่ในปัจจุบันการกลับหัวกลับหางในวิถีทางเพศกลับอธิบายเป็นว่า ผู้ชายคือเพศที่ล้นปรี่ไปด้วยพลังทางเพศ จนต้องปลดปล่อยออกมาอยู่เสมอ ขณะที่ผู้หญิงที่เคยเปี่ยมไปด้วยพลังทางเพศกลับต้องมียิ่งแสดงออกหรือกล่าวถึงอย่างประเจิดประเจ้อ หากแต่ควรเก็บงำไว้ในพื้นที่ส่วนตัวเท่านั้น (Charemporn, 2005 : 216-218) ทำให้เรื่องทางเพศหรือความปรารถนาทางเพศกลายเป็นเรื่องส่วนตัวที่ถูกจับจ้องและควบคุมโดยสังคม กล่าวคือ ในขณะที่การประกอบเรื่องทางเพศถูกรอให้ทำในพื้นที่ส่วนตัว แต่กลับกลายเป็นว่าการแสดงออกและความสัมพันธ์ทางเพศของคนถูกตัดสินโดยมาตรฐานทางศีลธรรมหรือผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมมากกว่าความพึงพอใจหรือผลกระทบต่อคนที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่นในกรณีของ *พญาปลา* ที่นิมมานเป็นตัวแทนของผู้หญิงที่พยายามก้าวข้ามเส้นแบ่งแห่งความเป็นอื่นเพื่อเข้าไปทำความเข้าใจสุรกายในฐานะเรื่องเพศ แต่ก็ถูกดึงกลับจากผู้ชายที่ถูกแทนด้วยบุรา เนื่องจากอิทธิพลเรื่องความเป็นหญิงและชายแบบอนุรักษ์นิยมที่มีในช่วงก่อนทศวรรษ 2530 ส่งผลให้ชนชั้นกลางเห็นว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องน่าอับอายและมีควรแสดงออกอย่างเปิดเผย แต่ใน *พญาปลา* ได้แสดงให้เห็นถึงการต่อรองกับแนวคิดอนุรักษ์นิยมผ่านตัวละครสุรกายที่แม้จะมีรูปลักษณะน่ารังเกียจแต่ตัวละครเอกหญิงกลับเกิดความรู้สึกต้องการใกล้ชิดและเรียนรู้สุรกายตนนั้น ภาวะดังกล่าวแสดงถึงความพริ้วพริ้วดึงดูดของผู้หญิงที่มีต่อความปรารถนาทางเพศ คือแม้จะถูกขัดเกลาให้รังเกียจแต่กลับมีความปรารถนาเรื่องดังกล่าวไปพร้อมกัน เพราะในช่วงทศวรรษที่ 2530 แนวคิดแบบเสรีนิยมที่ให้คุณค่ากับความพึงพอใจส่วนบุคคลที่รวมไปถึงการแสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับเพศอย่างมีอิสระเติบโตอย่างรวดเร็ว อันเป็นบริบทสังคมในช่วงเวลาที่ตัวบทถูกสร้างขึ้นจึงทำให้ได้เห็นการปะทะกันของแนวคิดทั้งสองผ่านตัวละครสุรกายและตัวละครเอกหญิง ที่นอกจากจะเป็นการตั้งคำถามกับกรอบเรื่องเพศที่กดทับผู้หญิงแล้ว ยังท้าทายอำนาจของความเป็นชายในเวลาเดียวกันด้วย นอกจากนั้น การปรากฏตัวของสุรกายทำให้ความสำคัญของตัวละครเอกชายในการเป็นผู้ควบคุมเรื่องทางเพศต่อผู้หญิงถูกลดลงไป โดย *พญาปลา* แสดงให้เห็นว่าเรื่องทางเพศถูกทำให้มีสถานะเป็นสุรกายที่ตั้งอยู่บนความลึกลับ ความคลุมเครือและความเป็นอื่น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีบัณฑิต เรื่อง “นวนิยายสุรกายของไทย: การศึกษาประเภทวรรณกรรมและแนวคิดเรื่องความเป็นอื่น” หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

References

- Arya, R. (2014). Abjection in Literature. In *Abjection and Representation: An Exploration of Abjection in the visual Arts, Film and Literature*. UK: Palgrave Macmillan.
- Barmé, S. (2006). Bourgeois Love and Morality: Gender Relations Redefined. In *Woman, Man, Bangkok: Love, Sex and popular Culture in Thailand*. Chiang Mai: Silkworm Books.
- Boonsanit, Y. (1987). *Nawaniyai Naeo Nuea Thammachat Khong Kaekao*. [Supernatural Novels of Kaekao]. *Language and Books*, 19(2), 75 –86. (In Thai)
- Bro, L.W., O'Leary-Davidson, C. & Gareis, M. A. (Eds.). (2018) *Monsters of Film, Fiction, and Fable: The Cultural Links between the Human and Inhuman*. London: Cambridge Scholars Publishing.
- Chaiprasathna, S. (1996). *Chittrakam Lae Wannakam Naeo Soe Ria Lit Nai Prathet Thai Phoso 2507-2527*. [Surrealistic Trends in Painting and Literature in Thailand 1964-1984]. Bangkok: Darnsutha Press. (In Thai)
- Charernporn, S. (2005). *Phuying Kap Sangkhom Nai Wannakam Thai Yuk Fong Sabu*. [Women and Thai Society in Thai Literature in the Bubble Era]. Bangkok: Matichon. (In Thai)
- Charucharon, S. (1998). *Laksana Baepchabap Khong Tua Lakhon Nai Nawaniyai PhaFan Rawang Pi Phutthasakkarat 2480-2516*. [The Stereotypes of Characters in Romance Novels During 1937-1973]. Master Thesis, M.A. in Thai, Mahasarakham University, Thailand. (In Thai)
- Chotiudompant, S. (2016). *Thruesadi Wannakhadi Wichan Tawantok Nai KhritSatawat Thi 20*. [Western Literary Criticism Theory in the 20th Century]. Bangkok: Chulalongkorn University Publisher. (In Thai)
- _____. (2016). *An Mueang Rueang Khon Krung Wannakam Withi Khwam Samphan Lae Phap Thaen Khong Phuenthi*. [Reading the City – The Story of Urban Life: Literature, The Way of Relationships and Representation of Space]. Bangkok: Chulalongkorn University Publisher. (In Thai)
- Creed, B. (1997) *The monstrous-feminine: film, feminism, psychoanalysis*. London: Routledge.
- Davies, A. (2021). *The Essential Film: Creature from the Black Lagoon 1954*. Retrieved 1 January 2022, from <http://thenoirzone.blogspot.com/2021/08/the-essential-films-creature-from-black.html>
- Doble, J. (2019). Two Sides of the same Coin: Witches, Class, Gender, and Modernity in Jeannette Winterson's *The Daylight Gate*. In *All Around Monstrous: Monster Media in Their Historical Context*. Bernardi, V. & Jacob F. (Eds.) United States: Vernon Press.
- Duangwiseth, N. (2015). *Panha Khwamching Kiaokap Sek Lae Kamarom Nai Prawattisat Thai*. [The Problem of Thruth in the History of Thai Sex and Eroticism]. *RatthasartSarn*. 36(3), 32-91. (In Thai)
- Eawsriwong, N. (2002). *Wa Duai Khwamkhit Tua Ton Lae Akhati Thang Phet Phuying Ke Phet Sueksa Lae Kamarom*. [Concerning "gender", thoughts, identity and gender bias, women, gay men, sex education and eroticism]. (2nd ed.) Bangkok: Matichon. (In Thai)
- Forcen, F. (2017). *Monsters, Demons and Psychopaths: Psychiatry and Horror Film*. Florida: CRC Press.
- Gilmore, D. (2003). *Monsters: Evil Beings, Mythical Beasts, and All Manner of Imaginary Terrors*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Goodreads. (n.d.). *Phaya Pla*. [Monstrous Fish]. Retrieved 1 January 2022, from <https://www.goodreads.com/book/show/17373935> (In Thai)
- Hooke, S. (1961). "Fish Symbolism " *Folklore*. 72(3), 535-538.

- Intaraporn, W. (2017). *Tualakhon Praphet Manut Nuea Thammachat Nai Nawaniyai Rueang Nakak DokSonKlin Khong KaeoKao*. [Supernatural Human Characters in the Nha Kak Dok Son Klin Novel of KaeoKao]. *Veridian E-Journal*. 10(3), 2324-2341. (In Thai)
- Jim-793009. (2017). *Phaya Pla KaeoKao*. [Monstrous Fish: KaeoKao]. Retrieved 1 January 2022, from <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=jimmy-arom&month=04-2017&date=06&group=1&gblog=42> (In Thai)
- Kaewkao. (2012). *Phaya-Pla*. [Monstrous Fish]. (4th ed.) Bangkok: Aksornsopon. (In Thai)
- Kamphaka. (2013). *Krathu Dokthong*. [Bitch Topics]. (2nd ed.) Bangkok: am. (In Thai)
- Kawinraweeakun, K. (2002). *Kan Sang Rang kai Phon Mueang Thai Nai Samai Chomphon Po Phibun Songkhram Phoso 2481-2487*. [Constructing the Body of Thai Citizens during the Phibun Regime of 1983-1944]. Master Thesis, M.A. in Anthropology, Sociology and Anthropology, Thammasat University, Thailand. (In Thai)
- Kawsathien, S. (2003). *Kan Chai Witthayasat Nai Nawaniyai Khong KaeoKao*. [The Use of Science in Kawkao's Novels]. Master Thesis, M.A. in Thai, Silpakorn University, Thailand. (In Thai)
- Kongthanachunhaporn, K. (2011). *Naeokhit Phutthasatsana Nai Nawaniyai Khong KaeoKao*. [Buddhist Concepts in Kaew Kao's Novels]. Master Thesis, M.A. in Thai, Srinakharinwirot University, Thailand. (In Thai)
- Kristeva, J. (1982). *Powers of Horror: An Essay on Abjection*. New York: Columbia University Press.
- Lawrence, J. (1991). "The Fish: A Lost symbol of Sexual Liberation?". *Journal of Religion and Health*. 30(4). 311-319.
- Levina, M. (2013). Introduction: Toward a comprehensive monster theory in the 21st century. In *Monster Culture in the 21st Century: A Reader*. M. Levina & Diem-My T. Bui. (Eds) London: Bloomsbury.
- Maninphun, N. & Chunlawong, S. (2018). *Udomkan Nai Wannakam Ing Prawattisat Rueang Song Fang Khlong*. [Ideologies in the Historical Novel "Song Fang Khlong"]. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*. 10(1), 176-201. (In Thai)
- Mcafee, N. (2004). Abjection. In *Julia Kristeva*. London: Routledge.
- Phansri, S. (2005). *Bot Atsachan Nai Wannakhadi*. [Miracle (X) Scenes in Thai Literature]. Bangkok: Matichon. (In Thai)
- Pongphanich, S. (1974). *Wikhro Bot Atsachan Nai Wannakhadi Thai Tangtae Samai Krung Si Ayutthaya Thueng Samai Rattanakosin Tonton Phoso 1991-2411*. [An analysis of miracle scenes in Thai literature from the Ayutthaya period to the early Rattanakosin period (1448-1868)]. Master Thesis, M.Ed. in Thai, Srinakharinwirot University, Thailand. (In Thai)
- Pongsapich, A. (2005). *Phet Sathana Lae Phet Withi Nai Sangkhom Thai*. [Gender and Sexuality in Thai Society]. Bangkok: Chulalongkorn University Publisher. (In Thai)
- Prachakul, N. (2009). *Yok Akson Yon Khwamkhit Lem 2 Wa Duai Sangkhomsat Lae Manutsat*. [The Rethinking V.2 Social Sciences and Humanities]. Bangkok: Wiphasa. (In Thai)
- Prasannam, Na. (2018). *Luang Wichit Wat Kan Kap Niyai Ro Man Naeo Chakkrawatniyom*. [Luang Wichit Wathakan and the Imperial Romance]. Bangkok: Academic Dissemination Project of Faculty of Humanities, Kasetsart University. (In Thai)
- Ratchatakortrakoon, R. (2006). *Chak Nai Chinta Niyai Khong KaeoKao*. [Setting in Kaeokao's Fantasy Novels]. Master Thesis. M.A. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Renemagritte.org. (n.d.). *The Collective Invention, 1934 by René Magritte*. Retrieved 1 January 2022, from <https://www.renemagritte.org/the-collective-invention.jsp>
- Rodkong, S. (1987). *Wikhro Nawaniyai Nuea Thammachat Khong KaeoKao*. [Analysis of Kaewkao's supernatural novel]. Master Thesis, M.A. in Thai, Naresuan University, Thailand. (In Thai)

- Saetan, D. (2008). *Nawaniyai Chinta Nimit Khong KaeoKao Kansueksa Dan Kon Withikan Sang Rueang Lae Kan Nam Sanoe Rueang*. [Kaew Kao's Fantasy Novels: A Study in Story making Devices and Narrative Techniques]. Master Thesis, M.A. in Thai Literature, Kasetsart University, Thailand. (In Thai)
- Songsamphan, C. (2007). *Muea Phuying Khit Cha Mi Nuat Kan Tosu Khwamching Khong Rueang Phet Nai Saphaphuthaenratsadon*. [When a Woman Think of Having a Mustache: Fighting 'the truth' of sex in the House of Representatives]. (2nd ed.) Bangkok: Kob-fai. (In Thai)
- Supanvanich, I. (2004). *Wannakam Wichan*. [Literary Criticism]. Bangkok: Active Print. (In Thai)
- Suwanwihok, K. (2015). *Nam Nai Wannakam Nithan Samai Rattanakosin Tonton Ratchakan Thi 1-3*. [The Definition of Water in the Early Rattanakosin Tale Literature (King Rama 1-3)]. Master Thesis, M.A. in Thai Studies, Thammasat University, Thailand. (In Thai)
- Weinstock, J. (2020). *The Monster Theory Reader*. Minnesota: University of Minnesota Press.
- Wimuttisuk, J. (2007). *Kan Chai Wannakhadi Thai Lae Wannakam Phuenban Nai Nawaniyai Khong KaeoKao*. [The Use of Thai Literature and Folk Literature in Kaeokao's Novels]. Master Thesis, M.A. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Wongruk, K. (1999). *Wikhro Khwamchuea Thi Prakot Nai Nawaniyai Nuea Thammachat Khong KaeoKao Rawang Pi Phoso 2531 Thueng 2536*. [analysis of belief in kaewkao's fantasy novels during 1988-1993]. Master Thesis, M.Ed. in Thai, Naresuan University, Thailand. (In Thai)
- Wongyannava, T. (2014). *Khian Ying Amnat Yoni Lae Kan Khian Khong Lueng*. [Writing Woman: Power Vagina and the Writing of the Phallus]. 2nd ed. Bangkok: Unfinished Project Publishing. (In Thai)